

การแก้ไขกฎหมายล้มละลาย โดยปรับปรุงโครงสร้างทั้งฉบับ (ตอนที่ 2)

พลีษฐ์ อัครวัฒนาพร¹

■ บทนำ

เมื่อคราวที่แล้ว ผู้เขียนได้นำเสนอบทบัญญัติบางส่วนของร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ซึ่งเป็นผลงานของคณะกรรมการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งขึ้น แต่เนื่องจากข้อจำกัดของเนื้อที่ในการจัดพิมพ์ จึงไม่สามารถนำเสนอร่างบทบัญญัติที่มีการร่างขึ้นไว้แล้วทั้งหมดได้ ในคราวนี้ ผู้เขียนจึงขอนำร่างบทบัญญัติที่ได้ทำการยกร่างผ่านการพิจารณาในเบื้องต้นแล้วทั้งหมด เพื่อที่ผู้สนใจจะได้นำไปศึกษาในรายละเอียดเพิ่มเติม และอาจจะนำเสนอข้อเสนอแนะหรือข้อวิพากษ์วิจารณ์ใด เพื่อให้การปรับปรุงกฎหมายล้มละลายในครั้งนี้เป็น การแก้ไขที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกภาคส่วนอย่างจริงจัง

ดังที่ได้กล่าวไว้ในคราวที่แล้วว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ของเราได้มีการบัญญัติใช้มาเป็นระยะเวลาถึง 70 ปีแล้ว ซึ่งย่อมเป็นธรรมดาที่บทบัญญัติบางมาตราย่อมร่วงโรยแก่ชรา ไม่สามารถใช้บังคับกับเหตุการณ์ปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในความเห็นของผู้เขียนแล้ว แม้บทบัญญัติบางมาตราในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 จะล้าสมัยไปบ้าง แต่ผู้เขียนในฐานะอาจารย์สอนกฎหมายล้มละลาย มักจะย้ำแก่ลูกศิษย์ลูกหา หรือบุคคลต่างๆ ที่ผู้เขียนได้มีโอกาสพบปะพูดคุยด้วยว่า หลักแนวความคิดและบทบัญญัติส่วนใหญ่ของกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยยังมีความทันสมัย สามารถใช้บังคับกับเหตุการณ์ต่างๆ

¹ รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

- นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- LL.M., University of Pennsylvania, United state of America
- LL.M., Harvard Law School, United state of America
- เนติบัณฑิตแห่งรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา

ได้อย่างกว้างขวาง และยังมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้
ได้เป็นอย่างดี หากแต่ความรู้ความเข้าใจ รวมไปถึง
ทัศนคติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช
2483 ยังเป็นอุปสรรคสำคัญในการบังคับใช้กฎหมาย
ล้มละลายของไทยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
การแก้ไขแต่เพียงบางส่วนบางมาตราไม่อาจจะปรับเปลี่ยน
ทัศนคติในการบังคับใช้กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยได้
นอกจากนั้น เนื่องจากในหลายประเทศได้มีการ
ปรับเปลี่ยนกฎหมายล้มละลายให้มีลักษณะที่จะเน้น
ให้มีทางเลือกเพื่อหลีกเลี่ยงการชำระบัญชีหรือการขาย
ทรัพย์สินทั้งหมดเพื่อชำระหนี้ (Alternatives to
Liquidation) มากขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไข
กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยให้มีแนวโน้ม
ในลักษณะเช่นนั้นมากขึ้น และนี่จึงเป็นสาเหตุหนึ่ง
ที่ทำให้คณะกรรมการ ตัดสินใจที่จะแก้ไขปรับปรุง
กฎหมายล้มละลาย โดยการปรับปรุงโครงสร้างใหม่
ทั้งฉบับ

ในการปรับปรุงโครงสร้างกฎหมายล้มละลาย
ทั้งฉบับในคราวนี้ คณะกรรมการฯ ได้ตั้งเป้าหมาย
ที่สำคัญไว้หลายประการ ดังต่อไปนี้

1. ปรับปรุงการดำเนินคดีล้มละลาย (Liquidation Proceeding) ให้มีความเรียบง่าย รวดเร็วและลด
ตราบาป (stigma) ของลูกหนี้ที่ถูกดำเนินคดีล้มละลาย
2. ปรับปรุงบทบัญญัติของการฟื้นฟูกิจการ
และเพิ่มทางเลือกเพื่อหลีกเลี่ยงการล้มละลาย
(Alternatives to Liquidation) ให้มีมากมายหลาย
ช่องทางมากขึ้น
3. ปรับปรุงโครงสร้างของกฎหมายล้มละลาย
โดยกำหนดให้มีบทบัญญัติที่ใช้ร่วมกันสำหรับกระบวนการ
พิจารณาตามกฎหมายล้มละลายทุกประเภทคดี ไม่ว่าจะเป็น
เป็นการล้มละลายโดยการชำระบัญชี (Liquidation
Proceeding) หรือกระบวนการพิจารณาในคดีทางเลือก
เพื่อหลีกเลี่ยงการล้มละลาย (Alternative to
Liquidation)

วิธีการในการปรับปรุงการดำเนินคดีล้มละลาย
ให้มีความเรียบง่ายและรวดเร็ว นั้น คณะอนุกรรมการฯ
ผู้ร่างได้เลือกวิธีการที่จะตัดการประนอมหนี้ก่อน
ล้มละลายออกจากคดีล้มละลายในปัจจุบัน เนื่องจาก
เห็นว่ากระบวนการประนอมหนี้ ก่อนล้มละลาย
เป็นกระบวนการทางเลือกที่จะหลีกเลี่ยงให้มีการชำระบัญชี
ของลูกหนี้ ซึ่งถือเป็นกระบวนการเดียวกันกับสิ่งที่
คณะกรรมการฯ มีเป้าหมายอยู่ในลำดับที่สอง และการ
กำหนดให้กระบวนการประนอมหนี้ ก่อนล้มละลาย
ฝังตัวอยู่ในกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย นอกจาก
จะทำให้เกิดความสับสนถึงโครงสร้างของกระบวนการ
ชำระบัญชีที่เป็นกระบวนการหลักในกระบวนการพิจารณาคดี
ล้มละลายแล้ว ยังก่อให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินคดี
ล้มละลายด้วย เนื่องจากในกฎหมายปัจจุบันกำหนดให้
ต้องจัดการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกเพื่อพิจารณาคำขอ
ประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย และเมื่อผ่านการประชุม
เจ้าหนี้ครั้งแรกแล้ว ศาลจึงจะมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้
ล้มละลาย แล้วจึงดำเนินการชำระบัญชีของลูกหนี้
ได้อย่างเต็มรูปแบบ กระบวนการต่างๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่
กินเวลา และยังอาจเกิดปัญหาแทรกซ้อนในระหว่าง
การดำเนินการได้ ซึ่งอาจทำให้กระบวนการในการ
รวบรวมและขายทรัพย์สิน ซึ่งถือเป็นกระบวนการหลัก
ของกฎหมายล้มละลายไม่สามารถดำเนินได้

ในส่วนของปรับปรุงกระบวนการพิจารณาคดี
ล้มละลายเพื่อลดตราบาปของลูกหนี้ นั้น คณะอนุกรรมการฯ
ผู้ร่างได้พิจารณาเห็นร่วมกันว่า ความเป็นตราบาป
ของลูกหนี้ในประเทศไทยส่วนใหญ่มาจากการที่นายจ้าง
ทั่วไปไม่จ้างงานลูกจ้างที่เคยตกเป็นบุคคลล้มละลาย
ซึ่งเชื่อว่ามีสาเหตุหลักมาจากทัศนคติที่มีต่อลูกหนี้ว่า
ลูกหนี้อาจเป็นคนคดโกงหรือใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายและอาจ
จะมีสาเหตุหลักมาจากที่กฎหมายส่วนมากในประเทศไทย
กำหนดห้ามมิให้บุคคลล้มละลายดำรงตำแหน่งที่สำคัญ
เช่น การห้ามมิให้รับราชการ การห้ามมิให้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมืองที่สำคัญ เป็นต้น เพื่อแก้ไขตราบาปเหล่านี้
คณะอนุกรรมการฯ ได้มีการถกเถียงในประเด็นนี้

อย่างกว้างขวางฝ่ายหนึ่งเห็นว่าวิธีการลดตราบาปอาจจะกระทำได้โดยการเขียนบทบัญญัติไว้ในกฎหมายล้มละลาย ในทำนองว่าห้ามมิให้ใช้สถานะของลูกหนี้ในฐานะที่เป็นบุคคลล้มละลายกีดกันลูกหนี้จากการทำงานอย่างใดๆ หรืออาจจะออกกฎหมายเพื่อยกเลิกการกำหนดคุณสมบัติต้องห้ามของลูกหนี้

ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าการออกกฎหมายเช่นนั้น ไม่อาจจะให้ผลในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนายจ้างและบทบัญญัติของกฎหมายได้ เพราะหากนายจ้างและบุคคลทั่วไปยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อลูกหนี้ที่เป็นบุคคลล้มละลาย นายจ้างและบุคคลทั่วไปก็คงจะปฏิเสธการรับเข้าทำงานอยู่เช่นนั้น และการที่จะปล่อยให้ลูกหนี้เป็นฝ่ายฟ้องร้องเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ย่อมเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ลูกหนี้ที่เพิ่งพ้นจากการล้มละลาย ในขณะที่การออกกฎหมายเพื่อแก้ไขคุณสมบัติต้องห้ามเพราะความเป็นบุคคลล้มละลายจะต้องมีการแก้ไขกฎหมายจำนวนมากและจะต้องทำไปพร้อมกัน ในคราวเดียว จึงจะสามารถลดตราบาปของลูกหนี้ได้ตามเป้าหมาย การปรับเปลี่ยนด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งจึงไม่ได้ผล วิธีที่ดีจึงควรจะเป็นการปรับเปลี่ยนระบบกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย โดยกำหนดให้คำว่าบุคคลล้มละลายนั้นใช้กับลูกหนี้ที่มีพฤติการณ์ที่ไม่สุจริต ส่วนลูกหนี้ที่สุจริตจะไม่ใช้คำว่า “ล้มละลาย” อีก แต่จะเปลี่ยนชื่อของกระบวนการพิจารณาไป โดยให้ใช้ชื่อว่า “กระบวนการพิจารณาคดีชำระกิจการและทรัพย์สิน” ซึ่งจะทำให้กฎหมายล้มละลายมีการแบ่งแยกที่ชัดเจนระหว่างลูกหนี้ที่สุจริตและลูกหนี้ที่ไม่สุจริต โดยลูกหนี้ที่สุจริตจะได้รับประโยชน์จากการดำเนินคดีล้มละลายอย่างเต็มที่ และจะต้องมีการลดตราบาปให้แก่ลูกหนี้ในกลุ่มนี้ ส่วนลูกหนี้ที่ไม่สุจริตจะตกเป็นบุคคลล้มละลาย ซึ่งจะต้องเสียสิทธิบางอย่างตามกฎหมายล้มละลาย และถือเป็นบุคคลที่มีพฤติการณ์เช่นเดียวกับทัศนคติของบุคคลทั่วไป ซึ่งการแก้ไขกฎหมายไปในแนวทางเช่นนี้ จะไม่เป็นการฝืนความรู้สึกของบุคคลทั่วไปและยังให้ผลเป็นการลดตราบาปแก่ลูกหนี้ที่ล้มละลายแต่ไม่มีพฤติการณ์

ในทางทุจริตแต่อย่างใด และยังให้ผลดีที่จะทำให้ลูกหนี้ที่เข้าสู่การดำเนินคดีล้มละลายจะต้องให้ความร่วมมือ และต้องรักษาพฤติการณ์ของตนมิให้เป็นไปในทางที่ไม่สุจริต เพื่อรักษาสีทึบของตนตามกฎหมายล้มละลายไว้ ซึ่งในท้ายที่สุด คณะอนุกรรมการฯ ก็ได้มีมติให้ดำเนินการยกร่างให้เป็นไปในแนวทางนี้

ส่วนการปรับปรุงเพื่อให้บรรลุป้าหมายของการเพิ่มทางเลือกในการหลีกเลี่ยงการล้มละลายนั้น คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มีวิธีการที่หลีกเลี่ยงการล้มละลายอยู่เพียง 2 วิธี ได้แก่ การประนอมหนี้ ก่อนล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ การประนอมหนี้ก่อนล้มละลายนั้น มีข้อเสียตรงที่หากจะดำเนินการได้ ลูกหนี้จะต้องถูกฟ้องล้มละลายและศาลจะต้องมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเสียก่อน ซึ่งการปล่อยให้วิธีการหลีกเลี่ยงการล้มละลายไปอยู่ภายหลังคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเช่นนี้ ย่อมเป็นผลเสียแก่ลูกหนี้เป็นอย่างมาก เพราะคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเป็นผลให้ลูกหนี้ต้องสูญเสียอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของตนเอง ซึ่งจะทำให้กิจการต่างๆ ที่ลูกหนี้ทำค้างอยู่นั้น ต้องชะงักลงทันที โอกาสที่ลูกหนี้จะประนอมหนี้และรอดพ้นจากการล้มละลายจึงมีน้อยลงอย่างยิ่ง จึงสมควรที่จะต้องปรับปรุงให้การประนอมหนี้ก่อนล้มละลายเป็นกระบวนการที่แยกต่างหากจากคดีล้มละลาย และเปิดโอกาสให้ลูกหนี้เจ้าหนี้สามารถใช้วิธีการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายนี้ได้โดยมิต้องมีการฟ้องร้องเพื่อดำเนินคดีล้มละลายเลย ส่วนการฟื้นฟูกิจการนั้น เพิ่งได้บังคับใช้เป็นกฎหมายเมื่อปี พ.ศ. 2541 หลักการส่วนใหญ่ยังคงใช้บังคับได้อยู่ จึงสมควรที่จะแก้ไขบทบัญญัติต่างๆ ที่อาจมีผลให้การดำเนินคดีฟื้นฟูกิจการเป็นไปโดยไม่มีประสิทธิภาพ

นอกจากการปรับปรุงทางเลือกเพื่อหลีกเลี่ยงการล้มละลายที่มีอยู่ในกฎหมายปัจจุบันแล้ว คณะอนุกรรมการฯ ยังมีแนวความคิดที่จะยกร่างกฎหมายเพื่อเพิ่มทางเลือกในการหลีกเลี่ยงการล้มละลายอีกหลายวิธีด้วยกัน เช่น การฟื้นฟูกิจการขนาดเล็ก

การฟื้นฟูหนี้สินของบุคคลธรรมดา การฟื้นฟูหนี้สินของบุคคลพิเศษบางประเภท เช่น เกษตรกร เป็นต้น

ในลัทธิเป้าหมายสุดท้ายที่ประสงค์จะให้ มีบทบัญญัติร่วมกันสำหรับคดีต่างๆ ตามกฎหมายล้มละลายนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากการแก้ไขกฎหมายล้มละลายที่ผ่านมาเป็นการแก้ไขในบางจุดบางตอน โดยไม่มีการชำระกฎหมายล้มละลายทั้งฉบับ เป็นเหตุให้ บทบัญญัติหลายบทบัญญัติที่มีอยู่ในคดีล้มละลาย และคดีฟื้นฟูกิจการมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยที่โดยหลักการแล้ว หลายบทบัญญัติดังกล่าวนี้ ควรจะเป็นบทบัญญัติในทำนองเดียวกัน โดยเฉพาะ บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของบริหารจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้เมื่ออยู่ภายใต้กระบวนการพิจารณาคดีตามกฎหมายล้มละลายการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายล้มละลาย โดยกำหนดให้บทบัญญัติร่วมกันจะช่วยให้การจัดโครงสร้างของกฎหมายล้มละลายเป็นระบบในทำนองเดียวกับระบบประมวลกฎหมาย และยังช่วยให้การแก้ไขเพิ่มเติมช่องทางต่างๆ ในการดำเนินคดีตามกฎหมายล้มละลาย เป็นไปอย่างง่ายดายและไม่ส่งผลให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้กฎหมาย อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้มีบทบัญญัติที่มีลักษณะร่วมกันดังกล่าว ยังมีข้อถกเถียงใน คณะอนุกรรมการฯ ผู้ยกร่างว่าควรจะต้องดำเนินการโดยใช้วิธีใด ซึ่งมีข้อเสนอที่แตกต่างกัน 2 วิธี ดังนี้

1. กำหนดให้มีบทบัญญัติหลักไว้ในคดีล้มละลาย ซึ่งถือเป็นคดีหลักตามกฎหมายล้มละลาย แล้วกำหนดให้กระบวนการพิจารณาคดีอื่นๆ นำบทบัญญัติหลักในคดีล้มละลายไปบังคับใช้โดยอนุโลม ซึ่งการแก้ไขโดยวิธีนี้อาจก่อให้เกิดข้อถกเถียงว่าบทบัญญัติหลักในคดีล้มละลายมิได้นำไปใช้กับคดีอื่นโดยอนุโลม หากแต่นำไปใช้ในสถานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพิจารณาคดี

ตามกฎหมายล้มละลายคดีนั้น เช่น ในคดีฟื้นฟูกิจการ จะต้องมีการมีบทบัญญัติในการเพิกถอนการฉ้อฉลเช่นเดียว กับบทบัญญัติในคดีล้มละลาย การกำหนดให้นำ บทบัญญัติของคดีล้มละลายในการเพิกถอนการฉ้อฉลไปใช้บังคับในคดีฟื้นฟูกิจการ โดยอนุโลม ซึ่งหากพิจารณาถึงหลักการที่แท้จริงแล้ว ในเรื่องนี้ มิได้เป็นการอนุโลมมาใช้เพื่ออุดช่องว่างของกฎหมาย แต่เป็นการนำมาใช้ในสถานะที่ถือเป็นการดำเนินคดีตามกฎหมายล้มละลายเหมือนกัน เป็นต้น

2. กำหนดให้มีบทบัญญัติที่ใช้ร่วมกัน ในทำนองเดียวกับระบบประมวลกฎหมาย โดยกำหนด ให้มีบทบัญญัติทั่วไปขึ้นในร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ..... โดยบทบัญญัติทั่วไปจะเป็นบทบัญญัติที่ใช้กับ กระบวนการพิจารณาคดีตามกฎหมายล้มละลายทุกคดี เช่น กำหนดให้มีผล automatic stay ทันทีที่ศาลมีคำสั่ง รับคำร้องขอให้ดำเนินคดีตามกฎหมายล้มละลาย หรือการกำหนดเพิ่มเติมคำนิยาม “กองทรัพย์สิน” (estate) และให้มีกองทรัพย์สินของลูกหนี้ทันที ที่ศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการใดๆ ในคดีตามกฎหมายล้มละลาย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในชั้นยกร่างของคณะอนุกรรมการฯ คณะอนุกรรมการฯ ยังไม่มีมติอย่างใด เกี่ยวกับวิธีการ ยกร่างบทบัญญัติที่ใช้ร่วมกันดังกล่าว เนื่องจาก คณะอนุกรรมการฯ เห็นควรที่จะพิจารณาทบทวนคดี ในคดีล้มละลายให้เต็มรูปแบบเสียก่อน แล้วจึงค่อย พิจารณาว่าบทบัญญัติใดต้องนำไปใช้ในคดีฟื้นฟูกิจการ และจะมีวิธีการยกร่างบทบัญญัติเหล่านั้นอย่างไร²

จากร่างกฎหมายที่ผู้เขียนได้นำเสนอในคราวนี้ และในคราวที่แล้ว ท่านจะเห็นได้ว่า มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงตัวบทกฎหมายไปจำนวนมาก แต่โดย

² การยกร่างบทบัญญัติทั่วไปกระทำขึ้นในการยกร่างครั้งแรกของฝ่ายเลขานุการซึ่งนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมของ คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายล้มละลายเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2549 แล้ว แต่มติคณะอนุกรรมการฯ เห็นว่าควรพิจารณาไต่เรื่องลำดับ ของกระบวนการชำระกิจการและทรัพย์สิน และกระบวนการฟื้นฟูกิจการให้เสร็จสิ้นเสียก่อน แล้วเมื่อได้ข้อยุติต่างๆ แล้ว จึงจะนำ บทบัญญัติที่เหมือนกันทั้งสองมาแยกเป็นบททั่วไปที่ใช้สำหรับกระบวนการทั้งสองต่อไป (ดูรายงานการประชุมคณะอนุกรรมการ ยกร่างกฎหมายล้มละลาย ครั้งที่ 1/2549 วันที่ 29 มีนาคม 2549)

เนื้อหาแล้ว หลักการของคดีล้มละลายและคดีฟื้นฟูกิจการยังคงมีลักษณะเหมือนเช่นเดิมเป็นส่วนใหญ่ บทบัญญัติทั้งหลายที่มีการเปลี่ยนแปลงไปล้วนแต่เพื่อต้องการที่จะให้บรรลุต่อเป้าหมายทั้งสามประการทั้งสิ้น เนื่องจากข้อจำกัดในพื้นที่ของการจัดพิมพ์ ผู้เขียนจึงใคร่ขออธิบายเฉพาะประเด็นการแก้ไขที่สำคัญเสียก่อน และในโอกาสต่อไปจะได้ขยายเพิ่มเติมในรายละเอียดของแต่ละเรื่องว่ามีที่มาอย่างไร และการปรับปรุงนั้นจะช่วยแก้ไขปัญหาที่เราประสบจากการบังคับใช้กฎหมายล้มละลายได้อย่างไร

ประเด็นหลักที่มีการแก้ไขในกฎหมายล้มละลายครั้งนี้ ได้แก่

1. การแก้ไขเพิ่มเติมกระบวนการที่ลูกหนี้สมัครใจชำระบัญชีของตนเอง (Voluntary Proceeding) ในร่างกฎหมายล้มละลายใหม่ จะกำหนดให้ลูกหนี้สามารถร้องขอเข้าสู่กระบวนการล้มละลายได้ทุกกระบวนการ เพื่อแสดงให้เห็นว่ากระบวนการล้มละลายสร้างขึ้นเพื่อปกป้องเจ้าหนี้และลูกหนี้มิได้เป็นเครื่องมือของเจ้าหนี้ในการขู่เข็ญให้ชำระหนี้ อย่างไรก็ตาม กฎหมายได้วางมาตรการป้องกันการที่ลูกหนี้จะใช้กระบวนการล้มละลายเพื่อแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตัวเองไว้ในทุกกรณี เช่น ในกระบวนการของการชำระบัญชีหรือการชำระกิจการและทรัพย์สิน ถ้าลูกหนี้ไม่สุจริตเข้ามาในกระบวนการ นอกจากจะไม่ได้รับการล้างหนี้จากระบบแล้ว ยังอาจตกเป็นบุคคลล้มละลายได้ ในคดีฟื้นฟูกิจการ ถ้าลูกหนี้ไม่สุจริตกิจการของลูกหนี้จะต้องเข้าสู่กระบวนการชำระบัญชีได้ด้วยมาตรการปกป้องเช่นนี้ จึงเชื่อว่าจะช่วยลดการแสวงหาประโยชน์จากกระบวนการล้มละลายของลูกหนี้ที่ไม่สุจริตได้

2. การแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงสถานะของลูกหนี้ที่จะเข้าสู่คดีล้มละลายได้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 กำหนดคุณสมบัติของลูกหนี้ว่าต้องเป็นผู้ “มีหนี้สินล้นพ้นตัว” ซึ่งก่อให้เกิด

ปัญหาในการสืบพยานหลักฐานและการต่อสู้คดีในคดีที่ไม่จำเป็นดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว ดังนั้น ในร่างกฎหมายใหม่ จึงมีการนำเสนอคุณสมบัติของลูกหนี้ที่อาจถูกฟ้องให้ล้มละลายได้ โดยปรับเปลี่ยนคุณสมบัติจากคำว่า “มีหนี้สินล้นพ้นตัว” เป็น “ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้” โดยกำหนดให้การไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้นั้นมีอยู่ 4 ประการ³ เป็นกรณีที่สามารถพิสูจน์ได้ง่ายตามกฎหมาย และเมื่อพิสูจน์ได้แล้ว ศาลก็สามารถมีคำสั่งให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายล้มละลายได้ ซึ่งจะมีผลให้สามารถช่วยให้เจ้าหนี้สามารถเลือกที่จะพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งมีผลให้ลูกหนี้ต้องเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายล้มละลายได้แทนที่จะเป็นการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามบทสันนิษฐานหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริงเพื่อยืนยันความมีหนี้สินล้นพ้นตัวเพียงประการเดียว ข้อบทในการพิสูจน์ความ “ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้” นั้น จะมีหลักเกณฑ์ทั้งทางด้านการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามบทพิสูจน์ทางบัญชี (Balance sheet test) และหลักเกณฑ์ที่จะพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามบทพิสูจน์ตามกระแสเงินสด (Cash flow test) ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ UNCITRAL ตาม Legislative Guide on Insolvency law และเชื่อว่าด้วยการปรับปรุงดังกล่าว จะทำให้การต่อสู้กันในประเด็นเรื่องคุณสมบัติของลูกหนี้ ลดลงอันจะเป็นการช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีไปได้มาก

3. การแก้ไขปรับปรุงให้การดำเนินคดีล้มละลายง่ายขึ้นและรวดเร็วขึ้น กล่าวโดยเฉพาะในคดีล้มละลายจะมีการปรับปรุงบทบัญญัติหลายมาตรา ทำให้กระบวนการสามารถดำเนินไปได้โดยง่ายและรวดเร็ว เช่น (ก) การตัดคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดและคำพิพากษาให้ล้มละลายออกไปและแทนที่ด้วยคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินแทนซึ่งมีผลเท่ากันและทำให้คดีล้มละลายดำเนินไปด้วยความกระชับขึ้น (ข) การตัดวิธีการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายและหลังล้มละลายออกไปจากการดำเนินคดีล้มละลาย เพราะเห็นว่าควร

³ มาตรา 3 ตามร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.

นำไปกำหนดเป็นบทบัญญัติในส่วนอื่นแทนที่จะผลป่นเปื่อยในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายหรือชำระบัญชี (ค) การกำหนดให้มีวิธีการปลดจากล้มละลายเพียงวิธีเดียว โดยการปลดโดยคำสั่งศาลและกำหนดเหตุที่ศาลจะใช้ดุลพินิจไม่สั่งปลดจากล้มละลายไว้โดยจำกัด เป็นต้น เพื่อให้คดีล้มละลาย มีวิธีการและหลักการที่ง่ายขึ้นเพียงการรวบรวม ขยายและชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เท่านั้น ไม่มีกระบวนการอื่นเข้ามาแทรกซ้อนอีก

4. การแก้ไขเพิ่มเติมโดยปรับปรุงบทบาทหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย การที่ระบบจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลายในประเทศไทยดำเนินการโดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งเป็นข้าราชการ ย่อมก่อให้เกิดข้อจำกัดต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทั้งๆที่การจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลายจะมีลักษณะคล้ายกับการขายเลหลังก็จัดการอย่างเอกชนเสียมากกว่า เมื่อพิจารณาถึงสาระสำคัญในการจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลายหรือคดีชำระบัญชีแล้ว จะมีการใช้อำนาจรัฐน้อยมากกระบวนการเช่นว่านี้ จึงควรมอบให้เอกชนซึ่งได้รับอนุญาตจากทางการเป็นผู้ดำเนินการจะเหมาะสมกว่า เพราะเอกชนจะมีความยืดหยุ่นและไม่ติดกับระเบียบของทางราชการมากนัก สภาพการดำเนินกิจการของเอกชนซึ่งอยู่ในบรรยากาศของการแข่งขันมากกว่า การให้ผลตอบแทนจากการทำงานตามผลการจัดการทรัพย์สินย่อมจูงใจให้เอกชนดำเนินการในทางรุกได้มากกว่า อย่างไรก็ตาม อาจมีคำถามว่าหากมีกรณีที่ต้องใช้อำนาจรัฐจะดำเนินการอย่างไร และจะควบคุมมาตรฐานในการทำงานของเอกชนได้อย่างไร ในเรื่องนี้ คณะอนุกรรมการฯ และคณะกรรมการฯ จึงยังคงกำหนดให้มีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อยู่ แต่จะไม่เข้าไปจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะมีหน้าที่เพียงควบคุมกำกับการทำงานของผู้จัดการทรัพย์สินเอกชนเป็นไปด้วยความรวดเร็ว เป็นธรรมและเป็นไปตามกฎหมาย หากผู้จัดการทรัพย์สินเอกชนรายใดกระทำการให้เกิดความเสียหายเขาจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายแพ่งอยู่แล้ว และในร่าง

กฎหมายล้มละลายใหม่นี้ยังกำหนดให้เอกชนต้องวางเงินประกันและต้องขออนุญาตประกอบกิจการด้วย หากไม่ดำเนินการให้เป็นที่ยอมรับย่อมอาจถูกยึดเงินประกันและพักใบอนุญาต ซึ่งจะเป็นการเสียหายนต่อการประกอบอาชีพของเอกชนต่อไป การจัดการทรัพย์สินของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจเกิดขึ้นเฉพาะในกรณีที่ศาลยังไม่สามารถแต่งตั้งผู้จัดการทรัพย์สินเอกชนได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ ก็ตาม

5. การแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติเรื่องการเพิกถอนการโอนทรัพย์สิน แต่เดิมมีการเพิกถอนทรัพย์สินในคดีล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ จะมีการเพิกถอนที่สำคัญ ได้แก่ การเพิกถอนการฉ้อฉล (มาตรา 113) และการเพิกถอนการได้เปรียบ (มาตรา 115) แต่ยังมีข้อถกเถียงว่าในบางกรณีการฉ้อฉลอาจเกิดขึ้นโดยมิได้ทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ จึงเพิกถอนการโอนเพราะกลฉ้อฉลไม่ได้ และนิติกรรมนี้เกิดขึ้นก่อนที่จะอยู่ภายในระยะเวลาที่จะเพิกถอนการได้เปรียบได้ จึงไม่สามารถเพิกถอนการได้เปรียบได้ แต่นิติกรรมที่เกิดขึ้นมีลักษณะของการยักยอกถ่ายเททรัพย์สิน กฎหมายควรที่จะจัดการกับนิติกรรมเหล่านี้ได้อย่างไร ในเรื่องนี้ คณะอนุกรรมการฯ มีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝ่าย โดยฝ่ายแรกเห็นควรให้มีการกำหนดบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้โดยเฉพาะ แต่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า หลักการตามมาตรา 114 ก่อนมีการแก้ไขพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2541 น่าจะนำมาใช้บังคับได้ และจะเป็นการสะดวกมากกว่า เพราะเคยปฏิบัติกันมาแล้ว และมีแนวคำวินิจฉัยต่างๆ ของศาลช่วยในการทำงานอยู่แล้ว แทนที่จะยกร่างบทบัญญัติขึ้นใหม่ซึ่งอาจจะมีปัญหาในการตีความได้ ซึ่งในเรื่องนี้คณะอนุกรรมการฯ ซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการฯ ได้ลงมติให้นำหลักการตามมาตรา 114 เดิมมาใช้ โดยมีการปรับปรุงแก้ไขข้อความเล็กน้อย

6. การแก้ไขปรับปรุงการจัดการกับสัญญาต่างๆ ภายหลังจากลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย นอกจากการเพิกถอนการโอนทรัพย์สินซึ่งถือเป็นเครื่องมือในการ

เพิ่มพูนทรัพย์สินที่สำคัญแล้ว การจัดการกับสัญญาต่างๆ ที่ลูกหนี้ผูกพันอยู่จะเป็นเครื่องมือในการเพิ่มพูนกองทรัพย์สินที่สำคัญแต่เดิมมา กฎหมายล้มละลายกำหนดให้มีเพียงแต่การปฏิเสธสัญญาที่มีภาระเกินควรกว่าประโยชน์ที่จะพึงได้เท่านั้น ซึ่งเท่ากับการไม่รับเอาสัญญาที่มีภาระเท่านั้น แต่ปัญหาก็คือ สัญญาอื่นๆ ที่มีได้มีภาระเกินควรกว่าประโยชน์ที่จะพึงได้ แต่ยังมีภาระที่ลูกหนี้ต้องดำเนินการอยู่จะจัดการอย่างไร ลูกหนี้ต้องปฏิบัติตามสัญญาต่อไปหรือไม่ ซึ่งเมื่อกฎหมายล้มละลายเดิมไม่ได้กำหนดในเรื่องนี้ไว้ชัดเจน ก็ก่อให้เกิดปัญหาในการเลือกปฏิบัติต่อเจ้าหนี้และทำให้เจ้าหนี้ตามสัญญาซึ่งเป็นเจ้าหนี้ไม่มีประกันมีสิทธิดีกว่าเจ้าหนี้ไม่มีประกันอื่นๆ เพราะมีโอกาสที่ศาลจะบังคับให้ลูกหนี้ต้องปฏิบัติตามสัญญาเหล่านั้นต่อไป เท่ากับเจ้าหนี้ไม่มีประกันเหล่านี้มีโอกาสได้รับชำระหนี้เต็มจำนวนและรับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้คนอื่นๆ

ในร่างกฎหมายล้มละลายฉบับใหม่จึงมีบทบัญญัติที่ยกวางขึ้นเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว โดยกำหนดเป็นบทบังคับว่าเมื่อศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายล้มละลายแล้ว ให้ถือว่าสัญญาทั้งหลายเป็นอันเลิกกันทันที โดยให้ดุลพินิจแก่ผู้จัดการทรัพย์สินในอันที่จะยืนยันปฏิบัติตามสัญญาที่มีผลประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินต่อไปเท่านั้น เช่น สัญญาเช่าทรัพย์สินในพื้นที่ที่มีโอกาสที่มีราคาสูงและสามารถขายสิทธิต่อให้บุคคลอื่นได้ เป็นต้น โดยการยืนยันการปฏิบัติตามสัญญาดังกล่าวจะต้องกระทำภายในสามเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน⁴ เพื่อให้การตัดสินใจยืนยันการปฏิบัติตามสัญญาของผู้จัดการทรัพย์สินกระทำด้วยความรวดเร็ว ไม่มีผลกระทบต่อกู้สัญญาอีกฝ่าย

นอกจากการจัดการกับสัญญาซึ่งยังอยู่ระหว่างปฏิบัติการดังกล่าวแล้ว ในร่างพระราชบัญญัติยังได้กล่าวถึงวิธีการจัดการกับสัญญาบางประเภทที่จำเป็นต้องให้คงอยู่ต่อไป เพราะหากให้เสียไปเพราะการเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายล้มละลายของลูกหนี้แล้ว อาจกระทบต่อความเชื่อมั่นของระบบการชำระหนี้ในระบบที่ลูกหนี้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ เช่น กรณีที่ลูกหนี้เป็นบริษัทหลักทรัพย์หรือเป็นผู้ค้ำหลักทรัพย์ เมื่อลูกหนี้ทำการซื้อขายหลักทรัพย์ สัญญาซื้อขายหลักทรัพย์นี้ผูกพันอยู่กับระบบการชำระหนี้และล้มอบหลักทรัพย์ ซึ่งมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายและต่อเนื่องกันไปตามลำดับการปล่อยให้สัญญาของลูกหนี้เสียไปเพราะการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายย่อมกระทบต่อระบบการชำระหนี้ของระบบค้ำหลักทรัพย์ทั้งระบบ และทำให้ความน่าเชื่อถือของระบบหลักทรัพย์เสียหายไป จึงจำเป็นต้องคงความผูกพันตามสัญญาเช่นนี้ไว้ และปล่อยให้การชำระหนี้เป็นไปตามที่ตกลงกัน ซึ่งสัญญาเช่นว่านี้ในร่างพระราชบัญญัติจะรวมเรียกว่า “สัญญาทางการเงิน”⁵

7. การแก้ไขปรับปรุงเหตุที่จะปลดจากล้มละลาย พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. กำหนดให้มีการปลดจากล้มละลายด้วยวิธีเดียว คือการปลดจากล้มละลายตามคำสั่งศาล โดยการขอปลดจากล้มละลายตามคำสั่งศาลให้กระทำได้เมื่อลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาล้มละลายมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี หรือมีการแบ่งทรัพย์สินหรือการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้มาแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบ⁶ เมื่อศาลเห็นว่าการร้องขอของลูกหนี้เป็นไปตามกฎหมายแล้ว ศาลจะมีคำสั่งให้ปลดจากล้มละลายทันที เว้นแต่จะมีการคัดค้านหรือศาลเห็นว่าลูกหนี้ไม่สมควรจะปลดจากล้มละลายตามเหตุที่กฎหมายกำหนด⁷ วิธีการเช่นนี้จะช่วยให้การกลั่นกรอง

⁴ มาตรา 47 ของร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.

⁵ คำนิยาม “สัญญาทางการเงิน” ในมาตรา 1 และมาตรา 50 ของร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.

⁶ มาตรา 95 ของร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.

⁷ มาตรา 100 ของร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.

ลูกหนี้ออกจากการล้มละลายดีขึ้น เพราะลูกหนี้จะต้องนำเสนอข้อเท็จจริงต่อศาล ในขณะที่เดียวกันจะมีการเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเจ้าหนี้ได้มาคัดค้านการขอลดจากล้มละลายของลูกหนี้ และศาลจะมีคำสั่งไม่ปลดจากล้มละลายได้เฉพาะกรณีที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น จะช่วยให้เกิดความแน่นอนในการปลดจากล้มละลายของลูกหนี้และช่วยป้องกันการกลั่นแกล้งของฝ่ายเจ้าหนี้ด้วย และทำให้กระบวนการปลดจากล้มละลายมีความเรียบง่ายแน่นอนและรวดเร็ว

ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นประเด็นหลักที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายล้มละลายทั้งฉบับ อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่กล่าวไว้ข้างต้นมิใช่ประเด็นทั้งหมดที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในครั้งนี้ ซึ่งในโอกาสต่อไปผู้เขียนคงจะได้มีโอกาสได้นำเสนอประเด็นต่างๆ ในรายละเอียดเพิ่มเติมอีก การนำเสนอบทความในครั้งนี้เพื่อให้ท่านผู้อ่านทั้งหลายได้มองเห็นภาพใหญ่ของการปรับตัวของกฎหมายล้มละลายที่กำลังจะเกิดขึ้นในประเทศไทย และหากท่านผู้อ่านทั้งหลายได้มีข้อเสนอหรือข้อวิพากษ์วิจารณ์อย่างใด ก็จะเป็นคุณูปการแก่ผู้เขียนในฐานะเลขานุการของคณะกรรมการร่างกฎหมายล้มละลายอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้เขียนจะได้นำข้อเสนอทั้งหลายรวบรวมและนำไปปรับปรุงร่างกฎหมายล้มละลายเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการร่างต่อไป และท้ายที่สุดหวังว่าท่านผู้อ่านทั้งหลายจะได้สนับสนุนให้การแก้ไขกฎหมายล้มละลายของเราสามารถเดินหน้าต่อไปได้จนสำเร็จ เพื่อที่ประเทศไทยจะมีระบบกฎหมายล้มละลายที่สมบูรณ์และมีมาตรฐานทัดเทียมกับนานาชาติยิ่งขึ้น

ร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย⁸

พ.ศ.

หมวด 1

กระบวนการชำระกิจการและทรัพย์สิน

ส่วนที่ 6

ผลของคำสั่งเริ่มต้นกระบวนการล้มละลาย

มาตรา 30 กองทรัพย์สิน ได้แก่

(1) ทรัพย์สินทั้งหลาย รวมตลอดจนสิทธิเรียกร้องอันเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ลูกหนี้มีอยู่ในวันที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน

(2) ทรัพย์สินซึ่งลูกหนี้ได้มานับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินจนถึงวันที่ศาลมีคำสั่งให้สิ้นสุดการชำระกิจการและทรัพย์สิน

มาตรา 31 ถ้าลูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดาทรัพย์สินที่ลูกหนี้มีอยู่ในวันที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน มิให้รวมถึง

(1) เครื่องใช้ส่วนตัวอันจำเป็นแก่การดำรงชีพ ซึ่งลูกหนี้รวมทั้งคู่สมรสและบุตรผู้เยาว์ของลูกหนี้จำเป็นต้องใช้ตามสมควรแก่ฐานะานุรูป

(2) สัตว์ พืชพันธุ์ เครื่องมือ ยานพาหนะ และสิ่งของสำหรับใช้ในการประกอบอาชีพของลูกหนี้ ราคารวมกันไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือตามจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวง

(3) ที่อยู่อาศัยของลูกหนี้ราคาไม่เกินสามแสนบาท หรือราคาที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีทรัพย์สินที่ได้รับการยกเว้นตาม (2) และ (3) มีราคาเกินกว่า

⁸ ร่างที่เสนอคณะกรรมการพิจารณาวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2551

ที่กฎหมายกำหนด ให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินขายทรัพย์สินดังกล่าว และให้คืนเงินตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดให้แก่ลูกหนี้

ทรัพย์สินที่ได้รับการยกเว้นตาม (3) ย่อมไม่กระทบถึงบุริมสิทธิหรือสิทธิอื่น ๆ ซึ่งบุคคลภายนอกอาจร้องขอให้บังคับเหนือทรัพย์สินอื่นได้ตามกฎหมาย

มาตรา 32 เมื่อศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ลูกหนี้ต้องส่งมอบทรัพย์สิน ดวงตรา สมุดบัญชี ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และเอกสารอันเกี่ยวกับกองทรัพย์สินและกิจการ ซึ่งอยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ให้แก่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน

มาตรา 33 เมื่อศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ลูกหนี้ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินของลูกหนี้พร้อมคำชี้แจงไม่ว่าทรัพย์สินจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใดก็ตามต่อผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินตามแบบพิมพ์ภายในเจ็ดวันนับแต่วันให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน

เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษ ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินอาจขยายระยะเวลาตามวรรคหนึ่งให้ได้ตามสมควร ถ้าลูกหนี้ไม่อยู่หรือไม่สามารถทำคำชี้แจงตามวรรคหนึ่งได้ ให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเป็นผู้ทำแทน หรือช่วยลูกหนี้ในการทำคำชี้แจง แล้วแต่กรณี และเพื่อการนี้ให้มีอำนาจจ้างบุคคลอื่นเข้าช่วยตามที่เห็นจำเป็น โดยคิดหักค่าใช้จ่ายจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้

มาตรา 34 แบบพิมพ์บัญชีเกี่ยวกับทรัพย์สินให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยต้องมีรายการต่อไปนี้ด้วย

- (1) กิจการของลูกหนี้
- (2) สินทรัพย์ หนี้สิน และภาระผูกพันต่าง ๆ ที่ลูกหนี้มีต่อบุคคลภายนอก
- (3) ทรัพย์สินที่ได้ให้เป็นประกันแก่เจ้าหนี้ และวันที่ได้ให้ทรัพย์สินนั้นเป็นประกัน
- (4) ทรัพย์สินของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตลอดจนทรัพย์สินของบุคคลอื่นที่อยู่ในความยึดถือของลูกหนี้หรือที่ลูกหนี้เป็นเจ้าของร่วมอยู่ด้วย

(5) การเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทหรือนิติบุคคล หรือเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน

(6) ชื่อ อาชีพ และที่อยู่โดยละเอียดของเจ้าหนี้ทั้งหลาย

(7) ชื่อ อาชีพ และที่อยู่โดยละเอียดของผู้เป็นลูกหนี้ของลูกหนี้

(8) รายละเอียดแห่งทรัพย์สินที่จะตกแก่ลูกหนี้ในภายหน้า

(9) รายละเอียดแห่งการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งมีมูลค่าไม่ต่ำกว่าห้าหมื่นบาทที่ลูกหนี้ได้กระทำให้ขึ้นภายในหนึ่งปีก่อนมีการขอให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน

(10) ข้อมูลอื่นที่ลูกหนี้หรือผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเห็นสมควรชี้แจงเพิ่มเติม

คำชี้แจงเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นหลักฐานอันถูกต้องและใช้อยู่ในลูกหนี้ได้

มาตรา 35 เมื่อศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีหรือเจ้าหนี้ส่งมอบทรัพย์สินของลูกหนี้ที่อยู่ในความยึดถือของตนแก่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ในกรณีเช่นว่านี้มีให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา 36 บุคคลที่มีทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ในครอบครอง จะต้องส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินโดยพลัน

บุคคลที่มีหน้าที่ต้องชำระเงินให้แก่ลูกหนี้จะต้องชำระเงินให้แก่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินตามแจ้งความเป็นหนังสือภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือแจ้งความนั้น

มาตรา 37 ถ้ากองทรัพย์สินของลูกหนี้มีเงินเดือน บำนาญ บำเหน็จ เบี้ยหวัด หรือเงินในทำนองเดียวกัน รวมทั้งรายได้ที่ลูกหนี้ได้มาภายหลัง ลูกหนี้จะต้องนำส่งเงินเช่นว่านี้โดยเร็ว และผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินมีสิทธิรับเงินดังกล่าวแทนลูกหนี้

ในกรณีเช่นว่านี้ ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินต้องจ่ายเงินค่าเลี้ยงชีพของลูกหนี้และครอบครัวตามความจำเป็นและสมควรแก่ฐานะานุรูป

ส่วนที่ 7

การไต่สวนลูกหนี้โดยเปิดเผย

มาตรา 38 เมื่อศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้แล้ว ให้ศาลจัดให้มีการไต่สวนลูกหนี้โดยเปิดเผยเป็นการด่วน เว้นแต่ศาลเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะต้องไต่สวน

การไต่สวนลูกหนี้ให้กระทำการเป็นการด่วนเพื่อทราบกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ และในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) พฤติการณ์ในการชำระหนี้ของลูกหนี้ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(2) การจำหน่าย จ่าย โอนหรือก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สินของลูกหนี้ที่อาจมีพฤติการณ์ตามมาตรา 41 มาตรา 42 มาตรา 43 หรือให้แก่บุคคลภายใน โดยไม่มีค่าตอบแทนตามสมควร หรือพฤติการณ์ผิดปกติใดๆ

(3) การให้บุคคลอื่นกู้ยืมเงินโดยไม่สมควรหรือโดยไม่มีมูล หรือให้กู้ยืมโดยเล็งเห็นว่าจะเรียกคืนไม่ได้

(4) การก่อหนี้โดยรู้อยู่ว่าไม่มีทางชำระ หรือยอมเป็นหนี้ที่ตนไม่ควรต้องชำระ

(5) พฤติการณ์การใช้จ่ายเงินของลูกหนี้ หรือการบริหารกิจการของลูกหนี้ที่ไม่เหมาะสม เป็นการเสียหาย หรืออาจเป็นสาเหตุให้มีการชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ เช่น การจ้างลูกจ้างที่มีค่าจ้างสูงเกินสมควร การบริจาคเงินเกินสมควร การไม่ใช้สิทธิเรียกร้องโดยไม่มีเหตุสมควร การขึ้นบริหารกิจการทั้งที่มีแต่ขาดทุน

ให้ศาลส่งประกาศแจ้งความกำหนดวันเวลาที่ศาลนัดไต่สวนโดยเปิดเผยให้ ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเพื่อแจ้งให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันและให้โฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวัน

ที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับ

มาตรา 39 ในการไต่สวนโดยเปิดเผย ลูกหนี้ต้องสาบานตัวและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวไว้ในมาตรา 38 บรรดาข้อ ซึ่งศาลได้อนุญาตให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเจ้าหนี้ซึ่งได้ขอรับชำระหนี้แล้ว หรือผู้ได้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้ถาม หรือศาลจะถามเองตามที่เห็นสมควร และให้ศาลบันทึกถ้อยคำของลูกหนี้แล้วให้ลูกหนี้ลงลายมือชื่อไว้ บันทึกถ้อยคำของลูกหนี้นี้ให้ใช้เป็นพยานหลักฐานอันแก่ลูกหนี้ได้ ในการนี้ลูกหนี้จะให้ทนายความเข้าทำการแทนไม่ได้

เมื่อศาลได้ไต่สวนลูกหนี้ได้ความเพียงพอแล้ว ให้ศาลมีคำสั่งปิดการไต่สวน และส่งสำเนานับบันทึกถ้อยคำของลูกหนี้ให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินหนึ่งฉบับ คำสั่งนี้ไม่ตัดอำนาจศาลที่จะสั่งให้ไต่สวนลูกหนี้เพิ่มเติมอีกเมื่อมีเหตุอันควร

มาตรา 40 เมื่อปรากฏว่าลูกหนี้เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือกายพิการ หรือเหตุอื่นใดซึ่งศาลเห็นว่าไม่สามารถจะให้ศาลไต่สวนโดยเปิดเผยได้ ศาลมีอำนาจสั่งงดการไต่สวนโดยเปิดเผย หรือจะสั่งให้มีการไต่สวนโดยวิธีอื่นใด ณ ที่ใดตามที่เห็นสมควรก็ได้

ส่วนที่ 8

ผลเกี่ยวกับกิจการที่ได้ทำไปแล้ว

มาตรา 41 การขอให้ศาลเพิกถอนการฉ้อฉลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินขอได้โดยทำเป็นคำร้อง

ถ้านิติกรรมที่ขอเพิกถอนการฉ้อฉลตามวรรคหนึ่ง เป็นการทำให้โดยเล่ห์เหลี่ยมหรือเป็นการที่ลูกหนี้ได้รับค่าตอบแทนน้อยเกินสมควร ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นการกระทำที่ลูกหนี้และผู้ที่ได้ลาภนอกแต่การนั้นรู้อยู่ว่าเป็นทางให้เจ้าหนี้ต้องเสียเปรียบ

การเพิกถอนการฉ้อฉลตามมาตรา 41 ให้กระทำในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน

รู้ถึงการกระทำเช่นนั้นหรือภายในระยะเวลาสิบปี นับแต่วันทำนิติกรรมนั้น

มาตรา 42 การโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งลูกหนี้ได้กระทำหรือยินยอมให้กระทำในระหว่างระยะเวลาสามปีก่อนมีการขอให้ชำระกิจการและทรัพย์สินและภายหลังนั้น โดยมีเจตนาที่จะปกปิด ซุกซ่อน ยักยอก ประวิง การชำระหนี้หรือมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ ถ้าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินมีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนการโอนหรือการกระทำนั้นได้ เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะแสดงให้เป็นที่พอใจแก่ศาลว่าการโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำโดยสุจริตและมีคำตอบแทน

มาตรา 43 การโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ ซึ่งลูกหนี้ได้กระทำหรือยินยอมให้กระทำในระหว่างระยะเวลาสามเดือนก่อนมีคำร้องขอให้ให้ชำระกิจการและทรัพย์สินและภายหลังนั้น โดยมุ่งหมายให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดได้เปรียบแก่เจ้าหนี้อื่น ถ้าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินมีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนการโอนหรือการกระทำนั้นได้

ถ้าเจ้าหนี้ผู้ได้เปรียบเป็นบุคคลภายในของลูกหนี้ ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนการโอนหรือการกระทำตามวรรคหนึ่งที่ได้กระทำขึ้นในระหว่างระยะเวลาก่อนมีคำร้องขอให้ให้ชำระกิจการและทรัพย์สินและภายหลังนั้น ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การชำระหนี้หรือการหักกลบลบหนี้ตามสัญญาทางการเงิน

มาตรา 44 บทบัญญัติในมาตรา 43 ไม่กระทบถึงสิทธิของบุคคลภายนอกอันได้มาโดยสุจริตและมีคำตอบแทนก่อนมีคำร้องขอให้ให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน

ส่วนที่ 9

การรวบรวมและเพิ่มพูนทรัพย์สิน

มาตรา 45 เมื่อผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินมีคำขอ ศาลมีอำนาจบังคับให้บุคคลที่รับว่าเป็นหนี้ลูกหนี้หรือรับว่ามีทรัพย์สินของลูกหนี้ อยู่ในครอบครอง

ชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินแก่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินภายในกำหนดเวลาตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ไม่เกินหนึ่งเดือน ถ้าไม่ปฏิบัติตามคำบังคับ ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินอาจมีคำขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีโดยให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

มาตรา 46 เมื่อปรากฏว่าลูกหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินแก่ลูกหนี้ให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินแจ้งความเป็นหนังสือไปยังบุคคลนั้นให้ชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินตามจำนวนที่ได้แจ้งไปและให้แจ้งไปด้วยว่าถ้าจะปฏิเสธให้แสดงเหตุผลประกอบข้อปฏิเสธเป็นหนังสือมายังผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินภายในกำหนดเวลาสิบสัปดาห์นับแต่วันได้รับแจ้งความฉะนั้นจะถือว่าเป็นหนี้กองทรัพย์สินของลูกหนี้อยู่ตามจำนวนที่แจ้งไปเป็นการเด็ดขาด

ถ้าบุคคลที่ได้รับแจ้งความนั้นปฏิเสธหนี้ต่อผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินสอบสวน เมื่อเห็นว่าบุคคลนั้นไม่ได้เป็นหนี้ ให้จำหน่ายข้อจากบัญชีลูกหนี้และแจ้งให้บุคคลนั้นทราบ ถ้าเห็นว่าบุคคลนั้นเป็นหนี้เท่าใด ให้แจ้งจำนวนเป็นหนังสือยืนยันไปยังบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบนั้น และให้แจ้งไปด้วยว่าถ้าจะคัดค้านประการใด ให้ร้องคัดค้านต่อศาลภายในกำหนดเวลาสิบสัปดาห์นับแต่วันได้รับแจ้งความยืนยัน

ถ้าบุคคลที่ได้รับแจ้งความยืนยันคัดค้านต่อศาลโดยทำเป็นคำร้องภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งให้ศาลพิจารณา ถ้าพอใจว่าเป็นหนี้ ให้มีคำบังคับให้บุคคลนั้นชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินแก่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ถ้าเห็นว่าไม่ได้เป็นหนี้ ให้มีคำสั่งให้จำหน่ายจากบัญชีลูกหนี้

ถ้าบุคคลที่ได้รับแจ้งความจากผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินมิได้ปฏิเสธต่อผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินหรือมิได้ร้องคัดค้านต่อศาลตามกำหนดเวลาตามวรรคสอง ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินอาจมีคำขอต่อศาลให้บังคับให้บุคคลนั้นชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาตามที่ศาลเห็นสมควร ถ้าบุคคลนั้นไม่ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลผู้ชำระกิจการ

และทรัพย์สินอาจมี ค่าขอให้ศาลออกหมายบังคับคดี โดยให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

ในกรณีที่ผู้ถูกทวงหนี้ร้องคัดค้านต่อศาล ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินอาจมีค่าขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาลให้สั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินของผู้ร้องคัดค้านไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งในเรื่องนั้นได้

มาตรา 47 เมื่อพ้นกำหนดเวลาสามเดือน นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ถ้าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินไม่ยืนยันที่จะปฏิบัติตามสัญญาใดๆ ต่อคู่สัญญาอีกฝ่าย ให้ถือว่าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินไม่ยอมรับสัญญาที่ยังมิได้ปฏิบัติตามชำระหนี้จนเสร็จสิ้น

ก่อนครบกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง คู่สัญญาอีกฝ่ายอาจมีหนังสือกำหนดเวลาซึ่งไม่น้อยกว่าสิบสี่วันให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินยืนยันที่จะปฏิบัติตามสัญญาตามวรรคหนึ่งก็ได้ ถ้าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินไม่ยืนยันภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินไม่ยอมรับสัญญานั้น

ในกรณีที่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินยืนยันที่จะปฏิบัติตามสัญญาต่อไป ให้ถือว่าสัญญานั้นมีผลบังคับต่อคู่สัญญาต่อไป แม้จะมีข้อกำหนดให้เงื่อนไขเวลาสิ้นสุดลงหรือสัญญานั้นเป็นอันสิ้นสุดลง เพราะเหตุว่าลูกหนี้ได้เข้าสู่กระบวนการล้มละลายก็ตาม บุคคลใดได้รับความเสียหายโดยเหตุที่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินไม่ยืนยันดังกล่าว มีสิทธิขอรับชำระหนี้สำหรับค่าเสียหายได้

มาตรา 48 ถ้าลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ในสัญญาใดจนเป็นเหตุให้สัญญานั้นเลิกกัน ถ้าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินยืนยันที่จะปฏิบัติตามสัญญานั้นต่อไป และได้ชำระหนี้ที่ผิดนัดเต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยภายในสิบห้าวันนับแต่วันยืนยัน ให้สัญญานั้นยังคงมีผลบังคับต่อคู่สัญญาต่อไป และให้นำมาตราก่อนมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 49 เพื่อประโยชน์ในการจัดการทรัพย์สิน ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินย่อมมีอำนาจที่จะโอน

สิทธิและหน้าที่ตามนิติกรรมใดๆ ที่ลูกหนี้ได้กระทำไว้ แม้ในนิติกรรมนั้นจะมีข้อห้ามมิให้ลูกหนี้โอนสิทธิและหน้าที่เช่นนั้นก็ตาม

ความในวรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับแก่กรณีการโอนสิทธิเรียกร้องด้วย

ในการโอนสิทธิและหน้าที่ ถ้าคู่กรณีอีกฝ่ายเห็นว่า การโอนอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การปฏิบัติการชำระหนี้ตามนิติกรรมนั้น คู่กรณีอาจร้องขอต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการโอน เพื่อมีคำสั่งให้ผู้รับโอนวางประกันตามจำนวนและเงื่อนไขที่ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นสมควรก็ได้ ถ้าผู้รับโอนไม่วางเงินตามจำนวนและเงื่อนไขดังกล่าว ให้ถือว่านิติกรรมนั้นสิ้นผลลง

มาตรา 50 คู่สัญญาในสัญญาทางการเงินย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาทางการเงินนั้น โดยไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับมาตรา 47 ถึงมาตรา 49

ส่วนที่ 10

การขอรับชำระหนี้

มาตรา 51 เมื่อศาลสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้แล้ว เจ้าหนี้จะขอรับชำระหนี้ได้ก็แต่โดยปฏิบัติตามวิธีการที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัตินี้ แม้จะเป็นเจ้าหนี้ผู้ร้องขอ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือเจ้าหนี้ที่ได้ฟ้องคดีไว้แล้ว แต่คดียังอยู่ระหว่างพิจารณาก็ตาม

มาตรา 52 เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้แล้วเจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้ก็แต่โดยการยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินภายในกำหนดเวลาสองเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน

ในกรณีมีเหตุจำเป็นอันมีอาจกล่าวล่วงได้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจอนุญาตให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายหลังกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งได้ แต่ต้องไม่เกินสี่เดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน

เจ้าหนี้ที่มีได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งและวรรคสองย่อมมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งจากกองทรัพย์สิน เมื่อเจ้าหนี้ยื่นได้รับส่วนแบ่งเต็มจำนวนแล้ว

มาตรา 53 บุคคลใดได้รับความเสียหายเพราะการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใดๆ ถูกเพิกถอนตามมาตรา 43 กิติ หรือเพราะผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินไม่ยื่นย่นสัญญาตามมาตรา 47 กิติ มีสิทธิขอรับชำระหนี้เต็มและค่าเสียหายได้ ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 52 แต่ให้นับจากวันที่อาจใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ได้ ถ้ามีข้อโต้แย้งเป็นคดีให้นับจากวันที่คดีถึงที่สุด

บุคคลผู้สูญเสียและเสียค่าตอบแทนที่ได้รับ ความเสียหายเพราะการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใดๆ ถูกเพิกถอนตามมาตรา [41/42] มีสิทธิขอรับชำระหนี้เต็มและค่าเสียหายได้ตามวิธีการในวรรคหนึ่ง

มาตรา 54 ในกรณีที่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน เข้าว่าคดีที่ค้างพิจารณาอยู่แทนลูกหนี้ ถ้าผู้ชำระกิจการ และทรัพย์สินแพ้คดี เจ้าหนี้ตามคำพิพากษามีสิทธิขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 52 แต่ให้นับจากวันคดีถึงที่สุด

มาตรา 55 เจ้าหนี้อาจขอรับชำระหนี้ได้ ถ้ามูลแห่งหนี้ได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการ และทรัพย์สิน แม้ว่าหนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระหรือ มีเงื่อนไขก็ตาม เว้นแต่หนี้ที่เกิดขึ้นโดยฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี หรือหนี้ที่จะฟ้องร้องให้ บังคับคดีไม่ได้ หรือหนี้ขาดอายุความ

มาตรา 56 เจ้าหนี้มีประกันย่อมมีสิทธิเหนือ ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนศาล มีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินโดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ และต้องยอมให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินตรวจดูทรัพย์สินนั้น ในกรณีที่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเห็นว่าทรัพย์สินนั้นมี ราคาก่อนกว่าจำนวนหนี้ของเจ้าหนี้มีประกันนั้น ผู้ชำระ กิจการและทรัพย์สินอาจไถ่ถอนหรือนำมาขายทอดตลาด เพื่อประโยชน์แก่การเพิ่มพูนกองทรัพย์สินของลูกหนี้ก็ได้

มาตรา 57 เจ้าหนี้มีประกันอาจขอรับชำระ หนี้ในหนี้ส่วนที่ยังขาดอยู่หากเจ้าหนี้บังคับเอาแก่ หลักประกันแล้วก็ได้ ทั้งนี้ ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน มีอำนาจปฏิบัติตามมาตรา 56 วรรคสอง

เจ้าหนี้มีประกันอาจสละทรัพย์สินอันเป็น หลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย แล้วขอรับ ชำระหนี้เต็มจำนวนก็ได้

ถ้าเจ้าหนี้มีประกันขอรับชำระหนี้โดยไม่แจ้งว่า เป็นเจ้าหนี้มีประกัน เจ้าหนี้นั้นต้องคืนทรัพย์สินอันเป็น หลักประกันแก่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน และสิทธิ เหนือทรัพย์สินนั้นเป็นอันระงับ เว้นแต่เจ้าหนี้นั้นจะแสดง ต่อศาลได้ว่าการละเว้นนั้นเกิดขึ้นโดยพลั้งเพลอ ในกรณี เช่นนี้ศาลอาจอนุญาตให้แก้ไขข้อความในรายการแห่งคำ ขอรับชำระหนี้ โดยกำหนดให้คืนส่วนแบ่งหรือกำหนด อย่างอื่นก็ได้

มาตรา 58 ถ้าหนี้ที่ขอรับชำระหนี้ได้กำหนดไว้ เป็นเงินตราต่างประเทศให้คิดเป็นเงินตราไทย ตามอัตราแลกเปลี่ยนในวันที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการ และทรัพย์สิน

มาตรา 59 ถ้าเป็นหนี้ค่าเช่าหรือหนี้อย่างอื่น ซึ่งมีกำหนดระยะเวลาให้ชำระและวันที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระ กิจการและทรัพย์สินไม่ตรงกับวันกำหนดเจ้าหนี้ขอรับ ชำระหนี้ตามส่วนจนถึงวันที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการ และทรัพย์สินได้

มาตรา 60 ดอกเบี้ยหรือค่าป่วยการอื่นแทน ดอกเบี้ยภายหลังวันที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและ ทรัพย์สินนั้น ไม่ให้ถือว่าเป็นหนี้ที่จะขอชำระได้

มาตรา 61 ถ้าลูกหนี้ร่วมบางคนถูกศาลสั่งให้ ให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ลูกหนี้ร่วมคนอื่นอาจ ยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบี่ยง ในเวลาภายหลังหน้าได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ ไว้เต็มจำนวนแล้ว

ในกรณีที่เจ้าหนี้ขอรับชำระหนี้ได้เต็มจำนวนแล้ว ถ้าลูกหนี้ร่วมคนใดได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ ให้ถือว่า ลูกหนี้ร่วมนั้นเป็นผู้รับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ผู้ขอรับชำระหนี้

และให้แจ้งผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินทราบโดยเร็ว บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้ใช้บังคับแก่ผู้ค้าประกัน ผู้ค้าประกันร่วม หรือบุคคลที่อยู่ในลักษณะเดียวกันนี้โดยอนุโลม

มาตรา 62 เจ้าหนี้อาจขอหักกลบลบหนี้ในหนี้ที่ตนเป็นหนี้ลูกหนี้ในเวลาที่มีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินได้ ถึงแม้ว่ามูลแห่งหนี้ทั้งสองฝ่ายจะไม่มีวัตถุเป็นอันเดียวกันก็ดี หรืออยู่ในเงื่อนไขหรือเงื่อนไขเวลาที่ต่างกันแต่เจ้าหนี้ได้สิทธิเรียกร้องต่อลูกหนี้ภายหลังที่มีคำสั่งชำระกิจการและทรัพย์สินแล้ว

การขอหักกลบลบหนี้ซึ่งมิใช่การหักกลบลบหนี้ตามสัญญาทางการเงิน ให้กระทำได้เมื่อปรากฏว่า

(1) เจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามวิธีการที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และได้แจ้งว่าจะใช้สิทธิในการหักกลบลบหนี้ดังกล่าว และ

(2) สิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้มีได้อยู่ภายใต้บังคับแห่งการเพิกถอนการได้เปรียบ

เมื่อหักกลบลบหนี้เสร็จสิ้นแล้ว ให้เจ้าหนี้แจ้งให้ศาลและผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินทราบโดยเร็ว การหักกลบลบหนี้ตามวรรคสอง ให้กระทำได้ภายในระยะเวลาสิบสี่วันนับแต่วันที่มีคำสั่งอนุญาตให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้

มาตรา 63 เมื่อบุคคลซึ่งมีสิทธิขอรับชำระหนี้สำหรับหนี้ที่อยู่ในเงื่อนไขบังคับก่อนขอหักกลบลบหนี้บุคคลนั้นจะต้องให้ประกันสำหรับจำนวนที่ขอหักกลบลบหนี้

มาตรา 64 เจ้าหนี้หรือลูกหนี้อาจขอตรวจและโต้แย้งคำขอรับชำระหนี้ต่อผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินได้แต่ต้องกระทำภายในกำหนดสิบสี่วันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลายื่นคำขอรับชำระหนี้

คำโต้แย้งใดที่ยื่นเกินกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินอาจนำคำโต้แย้งนั้นมาประกอบการตรวจสอบได้

ในกรณีที่รัฐมนตรีเห็นสมควรจะออกระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการขอตรวจและโต้แย้งคำขอรับชำระหนี้ก็ได้

มาตรา 65 คำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้รายใดเจ้าหนี้อื่นหรือลูกหนี้ไม่ได้แย้ง ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินมีอำนาจสั่งอนุญาตให้รับชำระหนี้ได้ เว้นแต่หนี้นั้นไม่อาจขอรับชำระได้ตามมาตรา 55 หรือมีเหตุอันสมควรเป็นอย่างอื่น

ถ้าเจ้าหนี้อื่นหรือลูกหนี้ไม่ได้แย้งคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน ให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินสั่งอนุญาตให้เจ้าหนี้มีประกันได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน

มาตรา 66 คำขอรับชำระหนี้รายใดถ้ามีผู้โต้แย้งให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ตรวจสอบแล้วมีคำสั่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(1) ให้ยกคำขอรับชำระหนี้

(2) อนุญาตให้ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน

(3) อนุญาตให้ได้รับชำระหนี้บางส่วน

การคัดค้านคำสั่งของผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งผู้มีส่วนได้เสียอาจยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลภายในกำหนดเวลาสิบสี่วันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งของผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน

มาตรา 67 ในการพิจารณาคำขอรับชำระหนี้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินอาจขอให้ศาลออกหมายเรียกเจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือบุคคลใดมาให้อภัยคำหรือให้ลงเอกสารในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหนี้ก็ได้

ในกรณีที่บุคคลที่ได้รับหมายเรียกไม่ปฏิบัติตามหมายเรียก ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินอาจขอให้ศาลออกหมายจับได้

มาตรา 68 คำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ซึ่งได้สั่งอนุญาตแล้วนั้น ถ้าต่อมาปรากฏว่าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินได้สั่งไปโดยผิดพลาด ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินมีอำนาจยกคำขอรับชำระหนี้ หรือลดจำนวนที่ได้สั่งอนุญาตไปแล้วได้

ส่วนที่ 11

การขายทรัพย์สินและการแบ่งทรัพย์สิน

มาตรา 69 กองทรัพย์สินซึ่ง ผู้ชำระกิจการ และทรัพย์สินรวบรวมได้มา ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ย่อมมีอำนาจขายตามวิธีที่สะดวกและเป็นผลดีที่สุด

ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินมีอำนาจจัดสั่งหา ริมทรัพย์หรือสิ่งหริมทรัพย์สองสิ่งหรือกว่านั้นขึ้นไป รวมขายไปด้วยกันได้เมื่อเป็นที่คาดหมายได้ว่าเงินรายได้ ในการขายจะเพิ่มขึ้นเพราะเหตุนั้น

การขายโดยวิธีอื่นนอกจากการขายทอดตลาด ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินจะกระทำได้ เมื่อเป็นการ เพิ่มมูลค่ากองทรัพย์สิน โดยให้คำนึงถึงความรวดเร็ว และการเปิดให้บุคคลเข้าซื้อขายได้โดยเท่าเทียมกัน

ผู้ได้รับโอนทรัพย์สินในการขายหรือการแบ่ง ไม่ต้องรับผิดชอบในค่าภาษีอากรสำหรับปีก่อนที่ได้รับโอน การขายทรัพย์สินตามมาตรา นี้ ให้ผู้ชำระกิจการและ ทรัพย์สินนำราคาตามบัญชีกิจการและทรัพย์สินตามมาตรา 33 มาพิจารณาประกอบการขาย และในกรณีที่เป็น การขายทรัพย์สินที่มีได้มีรายการอยู่ในบัญชีดังกล่าว ให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินจัดทำบัญชีเกี่ยวกับ ทรัพย์สินนั้นไว้ การขายทรัพย์สินโดยวิธีการอื่นนอกจาก การขายทอดตลาดที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 70 ทรัพย์สินซึ่งเหลือจากที่กันไว้สำหรับ ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายนั้น ผู้ชำระกิจการและ ทรัพย์สินต้องจัดการแบ่งในระหว่างเจ้าหนี้โดยเร็ว แต่อย่างน้อยต้องกระทำทุกๆ หกเดือน เว้นแต่ทรัพย์สิน ที่รวบรวมได้มีจำนวนที่ยังไม่สมควรแบ่ง

มาตรา 71 ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินต้อง กันเงิน ส่วนแบ่งรายที่มีเจ็อนไขหรือมีข้อโต้แย้ง และค่าธรรมเนียมกับค่าใช้จ่ายอันอาจเกิดขึ้นได้ตามสมควร แล้วแบ่งเงินที่เหลือให้แก่เจ้าหนี้คนอื่นนั้นไป

มาตรา 72 ก่อนกระทำการแบ่งครั้งใด ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินต้องโฆษณาในหนังสือพิมพ์ รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับ และส่งแจ้งความ ไปยังเจ้าหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และลูกหนี้

ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน กำหนดวันเวลาให้มาตรวจ บัญชีส่วนแบ่ง ถ้าไม่มีผู้ใดคัดค้าน ให้ถือว่าบัญชีนั้นถูกต้อง และเป็นที่สุด แล้วให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินโฆษณา การแบ่งไว้ ณ สำนักงาน และแจ้งจำนวนส่วนแบ่ง ที่จะจ่ายไปยังเจ้าหนี้

มาตรา 73 ถ้ามีผู้มีส่วนได้เสียคนใดคัดค้าน บัญชีส่วนแบ่ง ให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินพิจารณา ค่าคัดค้านและคำชี้แจงของเจ้าหนี้และลูกหนี้ แล้วส่ง ตามที่เห็นสมควร

ผู้มีส่วนได้เสียอาจคัดค้านคำสั่งนั้นโดยทำเป็น คำร้อง ยื่นต่อศาลได้ภายในกำหนดเวลาเจ็ดวันนับแต่ วันที่ได้ทราบคำสั่ง

ถ้ามีผู้คัดค้านต่อศาล ให้ผู้ชำระกิจการและ ทรัพย์สินเลื่อนการจ่ายเงินไปจนกว่าศาลได้มีคำสั่งแล้ว แต่ถ้าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเห็นว่าการเลื่อนนั้น จะทำให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับความเสียหาย ผู้ชำระกิจการ และทรัพย์สินจะกันเงินส่วนแบ่งที่มีข้อโต้แย้ง กับค่า ธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายอันอาจเกิดขึ้นได้ตามสมควร แล้วแบ่งเงินที่เหลือให้แก่เจ้าหนี้รายที่ไม่มีข้อโต้แย้ง ไปก่อนได้

มาตรา 74 ในการแบ่งทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ นั้น ให้ชำระค่าใช้จ่ายและหนี้สินตามลำดับดังต่อไปนี้

- (1) ค่าใช้จ่ายในการจัดการมรดกของลูกหนี้
- (2) ค่าใช้จ่ายและค่าตอบแทนของผู้ชำระกิจการ และทรัพย์สินในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้
- (3) ค่าปลงศพลูกหนี้ตามสมควรแก่ฐานะานุรูป
- (4) ค่าธรรมเนียมในการรวบรวมทรัพย์สิน
- (5) ค่าใช้จ่ายหรือค่าฤชาธรรมเนียมของโจทก์ ในชั้นบังคับคดีที่เกิดจากการส่งมอบทรัพย์สินนั้นคืน ตามมาตรา 33
- (6) ค่าธรรมเนียมของเจ้าหนี้ผู้ร้องขอและค่า หมายความตามที่ศาล หรือผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน กำหนด
- (7) ค่าภาษีอากรที่ถึงกำหนดชำระภายในหกเดือน ก่อนมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน และเงิน

ที่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับก่อนมีคำสั่งให้ข้าราชการและทรัพย์สินเพื่อการทำงานที่ได้ทำให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นนายจ้างตามมาตรา 257 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน

(8) หนี้อื่น ๆ

ถ้ามีเงินไม่พอชำระเต็มจำนวนหนี้ในลำดับใด ให้เจ้าหนี้ในลำดับนั้นได้รับเฉลี่ยตามส่วน

มาตรา 75 ในกรณีที่หนี้ตามมาตรา 74 (8) รายใดมีการกำหนดโดยกฎหมายหรือสัญญาให้เจ้าหนี้มีสิทธิได้รับชำระหนี้ต่อเมื่อเจ้าหนี้อื่นได้รับชำระหนี้จนเต็มจำนวนแล้วเจ้าหนี้ดังกล่าวนั้นยังคงมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งทรัพย์สินตามสิทธิที่ตนมีอยู่ตามที่กำหนดไว้โดยกฎหมายหรือสัญญานั้น

มาตรา 76 ก่อนกระทำการแบ่งครั้งที่สุดท้ายให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินส่งแจ้งความไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องค่าจ้างแรงงานหรือเงินที่ได้ออกไปโดยคำสั่งของผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินว่าให้ส่งบัญชีเงินที่เกี่ยวข้องกันภายในสิบสี่วันนับแต่วันได้รับแจ้งความ ถ้าไม่ส่งตามที่กำหนดผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินจะจัดการแบ่งครั้งที่สุดท้ายและจ่ายเงินไปโดยไม่คำนึงถึงเงินที่เกี่ยวข้องอยู่นั้น ถ้าผู้ที่ได้รับแจ้งความไม่ปฏิบัติตามดังนี้ ผู้นั้นหมดสิทธิเรียกร้องต่อไป

กำหนดเวลาดังกล่าวไว้ในวรรคก่อน ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินมีอำนาจขยายได้เมื่อมีเหตุสมควร

มาตรา 77 เมื่อได้ชำระหนี้ทั้งหมดโดยเต็มจำนวนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้กับค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในคดีชำระกิจการหมดแล้ว ถ้ายังมีทรัพย์สินเหลืออยู่ให้คืนแก่ลูกหนี้

ส่วนที่ 12

ที่ประชุมเจ้าหนี้

มาตรา 78 ให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเรียกประชุมเจ้าหนี้ตามที่เห็นสมควร หรือตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือตามที่ศาลสั่ง หรือเมื่อพ้นกำหนดเวลายื่นคำขอรับชำระหนี้เจ้าหนี้ซึ่งมีจำนวนหนี้รวมกัน

ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนหนี้ที่ได้มีการยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้ได้ทำหนังสือขอให้เรียกประชุม

ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินต้องแจ้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ กับหัวข้อประชุมไปยังเจ้าหนี้ที่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน และในกรณีที่ยังไม่พ้นกำหนดเวลาที่จะขอยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้นั้น ให้แจ้งไปยังเจ้าหนี้ที่ยังไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ แต่มีชื่อในบัญชีซึ่งลูกหนี้ได้ทำยื่นไว้ หรือปรากฏตามหลักฐานอื่นด้วย

มาตรา 79 ให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเป็นประธานในการประชุมเจ้าหนี้ทุกคราวและให้มีรายงานการประชุมลงลายมือชื่อผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเก็บไว้เป็นหลักฐาน

มาตรา 80 เจ้าหนี้มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุมเจ้าหนี้ ต้องเป็นเจ้าหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ได้ และได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้แล้วก่อนวันประชุมนั้น

เจ้าหนี้จะออกเสียงด้วยตนเอง หรือมอบฉันทะเป็นหนังสือให้ผู้อื่นออกเสียงแทนก็ได้

ข้อปรีกษาใดที่ทำให้เจ้าหนี้หรือผู้แทน หรือผู้มีหุ้นส่วนกับเจ้าหนี้หรือผู้แทนได้รับผลประโยชน์จากทรัพย์สินของลูกหนี้โดยตรงหรือโดยอ้อม นอกจากที่ควรได้รับตามส่วนในฐานะเป็นเจ้าหนี้เช่นเดียวกับเจ้าหนี้อื่นนั้นเจ้าหนี้หรือผู้แทนจะออกเสียงลงคะแนนไม่ได้

มาตรา 81 ในการนับคะแนนเสียงในการประชุมเจ้าหนี้คราวหนึ่งๆ ให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินถามเจ้าหนี้ที่มาประชุมนั้นว่า ผู้ใดจะคัดค้านการออกเสียงของเจ้าหนี้ที่ยังไม่ได้มีคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้รายใดบ้างหรือไม่ ถ้าไม่มีผู้ใดคัดค้านก็ให้นับคะแนนเสียงสำหรับเจ้าหนี้รายนั้น

ถ้ามีผู้คัดค้านคำขอรับชำระหนี้รายใดก็ให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินสั่งให้ออกเสียงในจำนวนหนี้ได้เท่าใดหรือไม่ถ้าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเห็นว่ายังสงสัยในขณะนั้นไม่ได้ ก็ให้หมายเหตุขัดข้องไว้และให้เจ้าหนี้ออกเสียงไปพลางก่อน โดยมีเงื่อนไขว่าถ้าต่อไปผู้ชำระกิจการสั่งไม่ให้ออกเสียงเพียงใด

การออกเสียงของเจ้านั้นให้ถือว่าเป็นอันใช้ได้เพียงนั้น คำสั่งของผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินนั้นอาจอุทธรณ์ไปยังศาลได้ คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด

มาตรา 82 เมื่อผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินหรือเจ้านั้นเห็นว่า มติของที่ประชุมเจ้านั้นขัดต่อกฎหมายหรือประโยชน์อันร่วมกันของเจ้านั้นทั้งหลาย ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินหรือเจ้านั้นอาจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาล และศาลอาจมีคำสั่งห้ามมิให้ปฏิบัติตามมตินั้นได้ แต่ต้องยื่นต่อศาลภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ที่ประชุมเจ้านั้นลงมติ

ส่วนที่ 13

กรรมการเจ้านี้

มาตรา 83 ที่ประชุมเจ้านี้อาจลงมติตั้งกรรมการเจ้านี้ไว้เพื่อแทนเจ้านี้ทั้งหลาย เพื่อการสอดส่องการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ชำระกิจการทรัพย์สินและเพื่อให้คำปรึกษา เมื่อผู้ชำระกิจการทรัพย์สินร้องขอและให้ความเห็นชอบตามที่กำหนดในมาตรา 124

กรรมการเจ้านี้ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนและไม่เกินกว่าเจ็ดคน โดยเลือกจากเจ้านี้หรือผู้รับมอบอำนาจจากเจ้านี้ แต่เจ้านี้หรือผู้รับมอบอำนาจนั้นจะกระทำการเป็นกรรมการเจ้านี้ได้ต่อเมื่อผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินได้สั่งอนุญาตในคำขอรับชำระหนี้ของเจ้านั้นแล้ว

กรรมการเจ้านี้อาจได้รับค่าตอบแทนตามที่ประชุมเจ้านี้กำหนด ให้ถือเป็นค่าใช้จ่ายตามมาตรา 74 (2)

มาตรา 84 มติของกรรมการเจ้านี้ให้นับถือเสียงข้างมากของผู้มาประชุม และกรรมการเจ้านี้ต้องมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของกรรมการเจ้านี้ทั้งหมดที่ได้รับแต่งตั้งจึงเป็นองค์ประชุม

ให้นำมาตรา 82 มาใช้บังคับแก่มติของกรรมการเจ้านี้ด้วย

มาตรา 85 กรรมการเจ้านี้ขาดจากตำแหน่งด้วยเหตุดังต่อไปนี้

(1) ตาย

(2) ลาออกโดยมีหนังสือแจ้งไปยังผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน

(3) ถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลายและยังมิได้รับการปลดจากล้มละลาย หรือถูกศาลสั่งให้เป็นผู้ไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ

(4) ที่ประชุมเจ้านี้ให้ออกจากตำแหน่งโดยได้แจ้งการที่จะประชุมให้ออกนี้ให้เจ้านี้ทั้งหลายทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

เมื่อตำแหน่งกรรมการเจ้านี้ว่างลงด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดดังกล่าวแล้ว ให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเรียกประชุมเจ้านี้โดยไม่ชักช้าเพื่อเลือกตั้งผู้ขึ้นแทน

มาตรา 86 ในระหว่างที่ยังมิได้เลือกกรรมการเจ้านี้ขึ้นแทนตามความในมาตรา 85 ถ้ากรรมการเจ้านี้มีจำนวนเหลืออยู่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งแล้วให้กรรมการเจ้านั้นนั้นกระทำการต่อไปได้

มาตรา 87 ถ้าไม่ได้ตั้งกรรมการเจ้านี้ไว้การกระทำใด ๆ ที่พระราชบัญญัติกำหนดไว้ว่าต้องได้รับความเห็นชอบจากกรรมการเจ้านี้ก่อนนั้นให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินขอความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้านี้

ส่วนที่ 14

การควบคุมตัวและการจำกัดสิทธิลูกหนี้

มาตรา 88 ลูกหนี้ซึ่งศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินแล้ว ต้องไปพบ และตอบคำถามของผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามที่เรียกทุกครั้ง ตลอดจนต้องไปในการประชุมเจ้านี้ทุกครั้งและตอบคำถามกรรมการเจ้านี้ หรือเจ้านี้คนหนึ่งคนใดในการประชุมเจ้านี้ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจการทรัพย์สินหรือหุ้นส่วนของตน และต้องกระทำการอันเกี่ยวข้องกับกิจการและทรัพย์สิน หรือการที่จะแบ่งทรัพย์สินในระหว่างเจ้านี้ทั้งหลายตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินจะสั่งโดยมี

เหตุอันสมควร หรือตามที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่ศาลจะได้มีคำสั่งให้กระทำ แล้วแต่กรณี

มาตรา 89 ลูกหนี้ต้องเป็นฐานะช่วยโดยเต็มความสามารถในการจำหน่ายทรัพย์สินและการแบ่งทรัพย์สิน ในระหว่างเจ้าหนี้ทั้งหลาย และต้องตอบข้อซักถาม และกระทำการต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อการนั้น

มาตรา 90 เมื่อศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินแล้ว ถ้าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานหรือเจ้าหนี้คนใดมีคำขอฝ่ายเดียว โดยทำเป็นคำร้อง และศาลพอใจจากรายงานของผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือพยานที่เจ้าหนี้นำมาสืบว่าลูกหนี้ได้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(1) ออกไปหรือกำลังจะออกไปนอกอำนาจศาล หรือได้ออกไปก่อนแล้วและคงอยู่นอกอำนาจศาลโดยเจตนา ที่จะหลีกเลี่ยง ประวิงหรือกระทำให้ขัดข้องแก่กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย

(2) กระทำหรือกำลังจะกระทำการฉ้อโกงเจ้าหนี้ หรือกระทำหรือกำลังจะกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งมีโทษตามพระราชบัญญัตินี้

ศาลมีอำนาจออกหมายจับลูกหนี้มาขังไว้ จนกว่าลูกหนี้จะได้ให้ประกันจนพอใจ แต่ไม่ให้เกินกว่า หกเดือน

มาตรา 91 เมื่อศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินแล้ว และยังไม่ได้สั่งปลดจากการชำระกิจการและทรัพย์สิน

(1) ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา จะต้องขอให้ ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินกำหนดจำนวนเงิน เพื่อใช้จ่ายเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวตามสมควรแก่ฐานะรูป โดยผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเป็นผู้อนุญาต ให้ลูกหนี้จ่ายจากเงินที่ลูกหนี้ได้มาในระหว่างชำระกิจการและทรัพย์สิน และลูกหนี้จะต้องส่งเงินหรือทรัพย์สินที่เหลือให้แก่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินภายในเวลาที่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินกำหนดพร้อมด้วยบัญชีรับจ่าย

(2) ทุกครั้งที่ลูกหนี้มีสิทธิจะได้รับทรัพย์สิน อย่างใดลูกหนี้จะต้องรายงานเป็นหนังสือให้ผู้ชำระกิจการ

และทรัพย์สินทราบ โดยแสดงรายละเอียดเท่าที่สามารถ จะทำได้ภายในเวลาอันสมควร และไม่ว่าในกรณีใด ลูกหนี้ จะต้องแสดงบัญชีรับจ่ายเสนอต่อผู้ชำระกิจการและ ทรัพย์สินทุกระยะหกเดือน

(3) ลูกหนี้จะออกไปนอกราชอาณาจักรไม่ได้ เว้นแต่ศาลหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะอนุญาต เป็นหนังสือและถ้าจะย้ายที่อยู่ ต้องแจ้งที่อยู่ใหม่ เป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบภายใน เวลาอันสมควร

ส่วนที่ 15

การปิดคดี

มาตรา 92 เมื่อผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินได้ แบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือเมื่อลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สิน จะให้แบ่ง หรือการแบ่งทรัพย์สินจะไม่คุ้มกับค่าใช้จ่าย ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินอาจทำรายงานแสดงกิจการ และบัญชีรับจ่ายในคดีชำระกิจการและทรัพย์สิน ยื่นต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และขอให้เจ้าพนักงาน พินิจทรัพย์สั่งปิดคดีได้

เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้พิจารณา รายงานและบัญชีของผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินประกอบ กับคำคัดค้านของเจ้าหนี้หรือผู้มีส่วนได้เสียแล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะสั่งให้ปิดคดีหรือไม่ก็ได้ และให้แจ้งคำสั่งนั้นให้ศาลทราบด้วย

ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สั่งไม่ให้ปิดคดี เมื่อเจ้าหนี้หรือผู้มีส่วนได้เสียมีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจสั่งให้ผู้ชำระกิจการและ ทรัพย์สินรับผิดชอบในการที่ได้กระทำหรือละเว้นกระทำ อันมิชอบด้วยหน้าที่ก็ได้

คำสั่งปิดคดีทำให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน พ้นจากความรับผิดชอบในหน้าที่จนถึงวันที่เจ้าพนักงาน พินิจทรัพย์สั่งนั้น

ถ้าปรากฏว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้สั่งไป โดยผิดพลาด เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจเพิกถอนคำสั่ง ปิดคดีนั้นได้

มาตรา 93 คำสั่งปิดคดีมีผลเพียงให้ระงับการจัดการต่าง ๆ ไว้ แต่ไม่ทำให้คดีล้มละลายสิ้นสุดและไม่ทำให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินหลุดพ้นจากหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) หน้าที่อนุมัติการใด ๆ ที่กฎหมายบัญญัติไว้

(2) หน้าที่ตรวจบัญชีรับจ่ายของบุคคลล้มละลาย

ถ้าลูกหนี้เป็นนิติบุคคล คำสั่งปิดคดี ย่อมมีผลให้นิติบุคคลนั้นเลิกกัน

มาตรา 94 ถ้าผู้มีส่วนได้เสียหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เห็นว่า ลูกหนี้ มีทรัพย์สินขึ้นใหม่ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งเปิดคดีและตั้งผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินคนใหม่เพื่อทำหน้าที่ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป

ส่วนที่ 16

การปลดจากการชำระกิจการและทรัพย์สิน

มาตรา 95 ลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมีใช้บุคคลล้มละลายอาจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งปลดลูกหนี้จากการชำระกิจการและทรัพย์สินได้ เมื่อปรากฏว่า

(1) ศาลได้มีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินลูกหนี้มาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี หรือ

(2) มีหนังสือยืนยันจากผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินว่าได้มีการชำระหนี้ไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบของหนี้ไม่มีประกันซึ่งได้มีคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้แล้ว

เมื่อได้รับคำขอเช่นว่านี้แล้ว ให้ศาลส่งสำเนาให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเพื่อส่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเจ้าหนี้ทั้งหลายทราบ

มาตรา 96 ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือเจ้าหนี้อาจยื่นคำคัดค้านคำขอปลดจากการชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้โดยอ้างเหตุใด ๆ ตามมาตรา 100 ได้ภายในระยะเวลาสองเดือนนับแต่วันที่ประกาศในหนังสือพิมพ์

มาตรา 97 ในกรณีที่ไม่มีผู้คัดค้านคำขอปลดจากการชำระกิจการและทรัพย์สินภายในระยะเวลาตามมาตรา 96 ให้ศาลมีคำสั่งปลดลูกหนี้จากการชำระกิจการ

และทรัพย์สิน

ถ้ามีผู้คัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลกำหนดวันนั่งพิจารณาคำคัดค้าน พร้อมทั้งแจ้งวันนั่งพิจารณาและส่งสำเนาคำคัดค้านให้ลูกหนี้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

มาตรา 98 ในกรณีที่ไม่มีคำคัดค้าน ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินต้องยื่นรายงานเกี่ยวกับกิจการทรัพย์สินและความประพฤติของลูกหนี้ในเวลาก่อนหรือระหว่างที่ชำระกิจการและทรัพย์สินต่อศาลก่อนการนั่งพิจารณาไม่น้อยกว่าสามวัน

มาตรา 99 ในการพิจารณาคำคัดค้าน ให้ศาลฟังคำชี้แจงของผู้คัดค้าน และอาจฟังคำชี้แจงของผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ รายงานของผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินตามมาตรา 98 และรายงานการไต่สวนโดยเปิดเผยของศาลนั่นเอง และศาลอาจให้ลูกหนี้สาบานตัว ให้การ หรือพิจารณาพยานหลักฐานตามที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา 100 ให้ศาลมีคำสั่งไม่ยอมปลดลูกหนี้จากการชำระกิจการและทรัพย์สิน เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) ลูกหนี้ไม่ดำเนินการตามหน้าที่อย่างใด ๆ ตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด เว้นแต่ลูกหนี้จะมีข้อแก้ตัวอันสมควร

(2) ลูกหนี้ไม่ทำหรือเก็บรักษาสมุดบัญชีต่าง ๆ ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นควรจะมีไว้ในการประกอบธุรกิจให้พอเห็นได้ว่าการประกอบธุรกิจและฐานะทางการเงินเป็นอย่างไรในระหว่างเวลาสามปีก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน เว้นแต่สูญหาย หรือถูกทำลายด้วยเหตุสุดวิสัย

(3) ลูกหนี้แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงอันเกี่ยวกับกิจการ ทรัพย์สิน และความประพฤติซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน หรือศาล

(4) ลูกหนี้จงใจกระทำความผิดหรือฉ้อโกงประการใด ๆ เพื่อประวิงกระบวนการพิจารณาคดีชำระกิจการและทรัพย์สิน

(5) ลูกหนี้ปกปิด โอน ขาย จำหน่าย หรือ ยักยอกทรัพย์สินของตนภายในระยะเวลาสามปีก่อนมีการ ขอให้ชำระกิจการและทรัพย์สินและภายหลังนั้นจนถึงเวลา ปลดการชำระกิจการและทรัพย์สิน เพื่อประวิงการ ชำระหนี้หรือมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้

(6) ศาลได้เคยมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ของลูกหนี้มาแล้วภายในเวลาสิบปีก่อนมีการขอให้ ชำระกิจการและทรัพย์สิน

(7) มีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่าลูกหนี้ได้กระทำให้ ความผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัตินี้ หรือความผิด ทางอาญาฐานใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการทุจริตเกี่ยวกับการ ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้

(8) ลูกหนี้ ยอมตนให้เป็นหนี้ในส่วนที่ ตน ไม่ต้องชำระ

(9) ลูกหนี้โดยทุจริตได้ขึ้นกระทำการค้าขาย ต่อไปอีก ทั้งรู้อยู่แล้วว่าไม่สามารถจะชำระหนี้ได้

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่ยอมปลดลูกหนี้จาก การชำระกิจการและทรัพย์สินด้วยเหตุที่ลูกหนี้มีพฤติการณ์ อย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 101 ให้ศาลมีคำพิพากษา ให้ลูกหนี้ล้มละลายต่อไป

มาตรา 101 คำสั่งปลดจากการชำระกิจการ และทรัพย์สินเป็นคำสั่งสิ้นสุดกระบวนการล้มละลาย

มาตรา 102 คำสั่งปลดจากการชำระกิจการและ ทรัพย์สินทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงอันพึง ขอรับชำระหนี้ได้ ไม่ว่าเจ้าหนี้จะได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้ หรือไม่ก็ตาม เว้นแต่

(1) หนี้เกี่ยวกับภาษีอากร

(2) หนี้ค่าธรรมเนียมที่ดินที่เป็นรายได้ของแผ่นดิน ตามที่กฎหมายกำหนด

(3) หนี้ซึ่งเกิดขึ้นโดยความทุจริตฉ้อโกงของ ลูกหนี้ หรือหนี้ซึ่งเจ้าหนี้ไม่ได้เรียกร้องเนื่องจาก ความทุจริตฉ้อโกงที่ ลูกหนี้ เป็นผู้ก่อขึ้นหรือมีส่วน เกี่ยวข้องสมรู้

(4) ค่าปรับอันเป็นโทษจากการกระทำผิด ทางอาญา

(5) หนี้ละเมิดในกรณีที่ทำให้เสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรืออนามัย รวมทั้งหนี้ละเมิดที่ทำให้เจ้าหนี้ ขาดไร้อุปการะตามกฎหมาย

(6) หนี้ค่าเลี้ยงชีพ ค่าอุปการะเลี้ยงดู ตาม บทบัญญัติในบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์

มาตรา 103 การที่ศาลได้มีคำสั่งปลดจากการ ชำระกิจการและทรัพย์สินนั้น ไม่ทำให้บุคคลซึ่งเป็น หุ้นส่วนกับลูกหนี้ หรือรับผิดชอบกับลูกหนี้ หรือค้ำประกัน หรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้ำประกันของลูกหนี้หลุดพ้น จากความรับผิดชอบไปด้วย

มาตรา 104 คำสั่งปลดจากการชำระกิจการและ ทรัพย์สินไม่กระทบถึงการจัดการกองทรัพย์สินของลูกหนี้ และไม่มีผลเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของลูกหนี้ในอันที่ จะดำเนินการอย่างใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 105 ลูกหนี้ซึ่งได้ถูกปลดจากการชำระ กิจการและทรัพย์สินนั้น ยังมีหน้าที่ช่วยในการจำหน่าย และแบ่งทรัพย์สินของตนซึ่งตกอยู่กับผู้ชำระกิจการและ ทรัพย์สินตามที่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินต้องการ

ถ้าลูกหนี้ไม่ช่วย ศาลมีอำนาจเพิกถอนคำสั่ง ปลดจากการชำระกิจการและทรัพย์สินนั้นได้ แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบถึงการใดที่ได้กระทำไปภายหลังการปลดจาก การชำระกิจการและทรัพย์สินก่อนที่ศาลมีคำสั่งให้ เพิกถอนนั้น

ส่วนที่ 17

บุคคลล้มละลาย

มาตรา 106 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าหนี้ หรือผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินอาจยื่นคำขอโดยทำเป็น คำร้อง เพื่อให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ที่ยังไม่ได้รับ การปลดจากการชำระกิจการและทรัพย์สิน เป็นบุคคล ล้มละลายได้ ถ้าปรากฏว่า

(1) ศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนการฉ้อฉลตามมาตรา 41

(2) ลูกหนี้โอนทรัพย์สินหรือส่งมอบทรัพย์สิน ของตนไปโดยการแสดงเจตนาลวง หรือโดยการฉ้อฉล ไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร

(3) ลูกหนี้ยักยอกทรัพย์สินไปให้พ้นอำนาจศาล เพื่อมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้

(4) เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงตามมาตรา 100 (4)(5)(7)

การยื่นคำขอตามวรรคหนึ่ง อาจยื่นพร้อมกับการคัดค้านตามมาตรา 98 ก็ได้

มาตรา 107 บุคคลล้มละลายอาจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้อง เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งปลดจากล้มละลายได้ในกรณีเช่นว่านี้ให้ศาลมีคำสั่งปลดบุคคลนั้นจากล้มละลายได้เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาให้บุคคลนั้นล้มละลายเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี

มาตรา 108 คำสั่งปลดจากล้มละลายย่อมมีผลให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย

มาตรา 109 คำพิพากษาให้ล้มละลายและคำสั่งปลดจากการล้มละลายไม่กระทบถึงคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน

ส่วนที่ 18

การยกเลิกการชำระกิจการและทรัพย์สิน

มาตรา 110 เมื่อผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินมีคำขอ ศาลมีอำนาจสั่งยกเลิกการชำระกิจการและทรัพย์สินได้ ถ้าปรากฏว่าในเวลา que ศาลสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ลูกหนี้ไม่อยู่ในฐานะที่ศาลจะมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินได้

มาตรา 111 คำสั่งยกเลิกการชำระกิจการและทรัพย์สินไม่ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นหนี้สิ้นแต่อย่างใด

มาตรา 112 คำสั่งยกเลิกการชำระกิจการและทรัพย์สินไม่กระทบถึงการใดที่ศาลหรือผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินได้กระทำไปแล้ว ส่วนทรัพย์สินของลูกหนี้ให้ตกแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดตามที่ศาลกำหนด หรือถ้าไม่ได้กำหนด ก็ให้คืนแก่ลูกหนี้

ส่วนที่ 19

ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน

มาตรา 113 ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินจะต้องจดทะเบียนและมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ค่าตอบแทนของผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 114 เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตั้งบุคคลที่จดทะเบียนเป็นผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินให้ถือเป็นเจ้าพนักงานของศาล

มาตรา 115 เมื่อศาลมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินแล้ว ให้อำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้สิ้นสุดลง โดยให้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวตกแก่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ในกรณีเช่นว่านี้ให้บรรดาสิทธิตามกฎหมายของผู้ถือหุ้นรับลงเว้นแต่สิทธิที่จะได้รับเงินปันผล และให้สิทธิดังกล่าวตกแก่ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน

มาตรา 116 เมื่อศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินจำต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ความรู้ความสามารถเพื่อจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้เหมือนเช่นวิญญูชนผู้มีหน้าที่ในการชำระกิจการและทรัพย์สินจะพึงประพฤติปฏิบัติโดยพฤติการณ์ดังนี้

มาตรา 117 ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) ยึดทรัพย์สิน ดวงตรา สมุดบัญชี และเอกสารอันเกี่ยวกับกองทรัพย์สินและกิจการของลูกหนี้

(2) เข้าไปในสถานที่ใด ๆ อันเป็นของลูกหนี้ หรือที่ลูกหนี้ได้ครอบครองอยู่ และมีอำนาจหักพ้งเพื่อเข้าไปในสถานที่นั้น ๆ รวมทั้งเปิดตู้รับฝาก ตู้หรือที่เก็บของอื่น ๆ ตามที่จำเป็น

(3) เข้าตรวจค้นในเรือนโรง เคหสถาน หรือสถานที่อื่นอันมีใช่ของลูกหนี้ ตลอดจนค้นบุคคล เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีทรัพย์สินของลูกหนี้อยู่หรือซุกซ่อนอยู่ในสถานที่หรือบุคคลเช่นนั้น

(4) สั่งให้หน่วยงาน หรือผู้ประกอบการเกี่ยวกับไปรษณีย์โทรเลขหรือการสื่อสารอื่นใด ส่งโทรเลขไปรษณีย์ภัณฑ์ จดหมาย หนังสือ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

หรือข้อมูลทางการสื่อสารอื่นใด ที่มีถึงลูกหนี้ภายในกำหนดเวลาไม่เกินหกเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ไปยังผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน

เมื่อผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเห็นสมควร ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินอาจแจ้งให้ลูกหนี้ทราบถึงข้อความใด ๆ ที่ปรากฏในหนังสือที่ตนได้รับไว้แทนลูกหนี้ก็ได้

(5) สั่งให้บุคคลใด ๆ ที่มีข้อมูลอันเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้หนึ่งดการเปลี่ยนแปลงรายการในข้อมูลนั้น

(6) สั่งให้ลูกหนี้ คู่สมรสของลูกหนี้ หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งได้ความหรือสงสัยว่ามีทรัพย์สินของลูกหนี้อยู่ในครอบครอง หรือเชื่อว่าเป็นหนี้ลูกหนี้ หรือเห็นว่าสามารถแจ้งข้อความเกี่ยวกับกิจการหรือทรัพย์สินของลูกหนี้มาได้ส่วน หรือสอบถาม หรือสั่งให้บุคคลนั้น ๆ ส่งเอกสารหรือวัตถุพยานซึ่งอยู่ในความยึดถือ หรืออำนาจของผู้นั้นอันเกี่ยวกับกิจการหรือทรัพย์สินของลูกหนี้

ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินจะใช้อำนาจตาม (3) (4) (5) (6) ได้ ถ้าศาลออกหมายให้กระทำการดังกล่าวได้ เมื่อศาลเห็นว่าคำขอมีมูลและมีเหตุเพียงพอที่จะใช้อำนาจดังกล่าว

บุคคลใดจงใจขัดขืนหมายของศาล ศาลมีอำนาจออกหมายจับบุคคลนั้นมาซึ่งโจจนกว่าจะได้ปฏิบัติตามหมายของศาล

บุคคลที่ถูกจับกุมโดยเหตุจงใจขัดขืนหมายของศาลจะต้องถูกกักขังไว้จนกว่าจะมีประกัน หรือประกัน และหลักประกันตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรกำหนดว่าตนยินยอมที่จะปฏิบัติตามหมายของศาลทุกประการ แต่ทั้งนี้ ห้ามไม่ให้กักขังบุคคลดังกล่าวแต่ละครั้งเกินกว่าหกเดือนนับแต่วันจับหรือกักขัง แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ผิดสัญญาประกัน ศาลมีอำนาจสั่งบังคับตามสัญญาประกันหรือตามจำนวนเงินที่ศาลเห็นสมควรโดยมีต้องฟ้องผู้ทำสัญญาประกัน

มาตรา 118 ในการเป็นคู่ความในศาลก็ดี ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ก็ดี หรือในการกระทำการอื่นเพื่อให้เป็นไปตามหน้าที่ก็ดี ให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินใช้นามตำแหน่งว่า ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินของ (ชื่อ).....ลูกหนี้โดยกรอกนามของลูกหนี้ลงในช่องว่างแล้วแต่กรณี

มาตรา 119 ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินมีอำนาจจ้างทนายความ นักบัญชี หรือผู้ประกอบการวิชาชีพที่จำเป็นอื่น เพื่อช่วยเหลือในการชำระกิจการและทรัพย์สินได้

การจ้างผู้ประกอบการวิชาชีพตามวรรคหนึ่งให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินร้องขอต่อศาล ศาลมีอำนาจสั่งงดการจ้างหรือลดจำนวนค่าตอบแทนลงได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา 120 นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในบทมาตรานี้ ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) รายงานข้อความเกี่ยวกับกิจการ ทรัพย์สิน หรือความประพฤติของลูกหนี้ตามที่ศาลต้องการ
- (2) ช่วยซักถามลูกหนี้หรือบุคคลอื่นในการที่ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 121 ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินอาจมีคำขอให้ศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับการใดที่เป็นปัญหาได้

มาตรา 122 ถ้าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเห็นเป็นการจำเป็นที่จะต้องกู้ยืมเงินเพื่อประโยชน์แห่งการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลแล้วให้กู้ยืมได้

มาตรา 123 ถ้าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเห็นเป็นการจำเป็น อาจประกันวินาศภัยในทรัพย์สินของลูกหนี้ก็ได้

มาตรา 124 ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินจะกระทำการดังต่อไปนี้ได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบของกรรมการเจ้าหนี้แล้ว

- (1) ถอนการยึดทรัพย์สินในกระบวนการล้มละลาย
- (2) สละสิทธิ

(3) พ้องหรือถอนฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินในคดีล้มละลาย หรือฟ้องหรือถอนฟ้องคดีล้มละลาย

(4) ประนีประนอมยอมความหรือมอบคดีให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย

มาตรา 125 ถ้าลูกหนี้ เจ้าหนี้ หรือบุคคลใดได้รับความเสียหายโดยการกระทำหรือคำวินิจฉัยของผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน บุคคลนั้นอาจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาลภายในกำหนดเวลาสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้ทราบการกระทำหรือคำวินิจฉัยนั้น ศาลมีอำนาจสั่งยืนตาม กลับหรือแก้ไขหรือสั่งประการใดตามที่เห็นสมควร

มาตรา 126 ถ้าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินก่อให้เกิดความเสียหายแก่กองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินชดเชยค่าเสียหายเป็นการส่วนตัวตามที่เห็นสมควรได้

มาตรา 127 ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินมีหน้าที่จัดทำรายงานเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินในคดีที่ตนเข้าจัดการทรัพย์สินไปยังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินอย่างน้อยทุกสิ้นปีปฏิทิน

มาตรา 128 ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินอาจพ้นจากหน้าที่ได้ โดยคำสั่งศาล หรือขอลถอนตัวต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สิน ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุจำเป็นและไม่เป็นที่เสียหายแก่คดี ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินอนุญาตได้

มาตรา 129 เมื่อผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินพ้นจากหน้าที่แล้ว ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินตั้งผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินคนใหม่โดยเร็ว

ให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินคนใหม่มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินคนเดิม และให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินคนเดิมมีหน้าที่ตามมาตรา 32 และมาตรา 33 ด้วย

ส่วนที่ 20

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สิน

มาตรา 130 รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหนึ่งหรือหลายคนที่เห็นสมควร โดยตำแหน่งหน้าที่ให้เป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินและมีอำนาจถอดถอนได้

การแต่งตั้งหรือถอดถอนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินนั้น ให้โฆษณาในราชกิจจานุเบกษา

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินให้ถือเป็นเจ้าพนักงานของศาล

มาตรา 131 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินให้ปฏิบัติตามกฎหมายและอาจขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินพ้นจากหน้าที่ได้

เมื่อศาลเห็นเองหรือโดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินมีคำขอว่าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น มิได้ปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริตหรือโดยปราศจากอคติ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือขาดคุณสมบัติหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินพ้นจากหน้าที่

มาตรา 132 ในเวลาใดๆ ที่ยังมิได้มีการตั้งผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินเป็นผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการตั้งผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินในคดีนั้น

มาตรา 133 ให้นำความในมาตรา 125 และมาตรา 126 มาใช้บังคับแก่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินโดยอนุโลม

ส่วนที่ 21

ศาลและวิธีพิจารณาคดีของศาล

มาตรา 134 ศาลต้องสอดส่องให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินปฏิบัติหน้าที่โดยเรียบร้อย เพื่อกำหนดให้มีอำนาจสั่งให้

ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ทำคำชี้แจงในเรื่องบัญชีหรือเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย หรือจะสั่งให้กระทำหรือละเว้นกระทำการตามที่เห็นสมควรได้

มาตรา 135 ถ้าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่กองทรัพย์สินโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินและชดเชยค่าเสียหายเป็นส่วนตัวตามที่เห็นสมควรได้

มาตรา 136 ในคดีที่ศาลได้มีคำสั่งรักษาทรัพย์ชั่วคราวแล้ว ถ้าผู้ร้องขอทั้งคำร้องขอ ถอนคำร้องขอ หรือขาดนัดพิจารณา ก่อนที่ศาลจะสั่งจำหน่ายคดีให้โฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อยหนึ่งฉบับเพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งหลายทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

มาตรา 137 เมื่อได้ส่งแจ้งความนัดประชุมหรือแจ้งความใด ๆ ไปยังเจ้าหนี้ทั้งหลายในราชอาณาจักรแล้ว แม้เจ้าหนี้บางคนจะยังไม่ได้รับก็ไม่ทำให้การประชุมหรือการนั้นเสียไป

มาตรา 138 การส่งคำคู่ความหรือหมายใด ๆ ให้แก่ลูกหนี้ เจ้าหนี้ หรือบุคคลใด ๆ ตามภูมิสำเนาที่ได้เคยส่งคำคู่ความหรือหมายให้แก่ลูกหนี้ เจ้าหนี้ หรือบุคคลนั้นแล้ว ให้ถือว่าเป็นการส่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว เว้นแต่บุคคลเหล่านั้นจะได้แจ้งว่าได้ย้ายภูมิสำเนาไปยังที่อื่นแล้ว หรือแจ้งให้ส่งไปยังสถานที่อื่น

มาตรา 139 ผู้มีส่วนได้เสียคนใดเห็นว่าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินไม่มีสิทธิยึดทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใด ให้คัดค้านต่อผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน เมื่อผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินได้รับคำคัดค้านแล้ว ให้สอบสวนและมีคำสั่ง ถ้าผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินสั่งไม่ให้ถอนการยึด ผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องขอต่อศาลภายในกำหนดเวลาสิบสี่วันนับแต่วันได้ทราบคำสั่งนั้น เมื่อศาลได้รับคำร้องขอแล้ว ให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งชี้ขาดเหมือนอย่างคดีธรรมดา โดยเรียกผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเข้ามามีคดี

มาตรา 140 เมื่อศาลได้พิพากษาหรือมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดแล้วให้แจ้งให้ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินเพื่อแจ้งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบต่อไป

ส่วนที่ 22

เงินค้ำจ่าย

มาตรา 141 เมื่อผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินได้แบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้ายแล้ว ถ้ามีเงินค้ำจ่ายซึ่งไม่มีผู้ใดมารับภายในกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลสั่งปิดคดี ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินต้องโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันไม่น้อยกว่าหนึ่งฉบับให้เจ้าหนี้มารับภายในกำหนดเวลาสองเดือน ถ้าไม่มารับภายในกำหนด ให้เงินนี้ตกเป็นของแผ่นดิน

